

PIŠE PRIHODNOST.

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 3, september 2026

Novo šolsko leto, nove dogodivščine

Najstarejši Narodni dom v Sloveniji v novi preobleki

Intervju: dr. Tomaž Slak, arhitekt

0 naslovnici

Najstarejši Narodni dom v Sloveniji, ki je bil zgrajen leta 1875, bo po prenovi zadihal s polnimi pljuči. Več kot 150 let od prve zgodbe je Novo mesto obudilo zgradbo, ki bo združevala generacije.

KAZALO

3	Uvodnik	22	Center za alternativno reševanje sporov: ko je rešitev v pogovoru
4	Županova kolumna	24	Znanost lovi ritem življenja
5	Intervju: dr. Tomaž Slak, arhitekt	26	S kolesi navzdol, z društvom smelo navzgor
8	Narodni dom v Novem mestu – zgodovinski oris in pomen	28	Mi plavamo! Pa ti?
10	Narodni dom Novo mesto – včeraj, danes, jutri	29	Jesenski utrip turizma v Novem mestu
11	Več prostora za znanje: naložbe v šole in vrtce ter nova univerza	30	Najprej izziv, nato tehnologija
12	Deset let. Štiri področja. En zavod.	30	Erasmus+: priložnost za nove začetke
14	Kronika občinskega sveta	31	Novo šolsko leto, nove (trajnostne) poti po Novem mestu
15	Prispevki svetniških skupin	32	150 let pesnika Dragotina Ketteja v novomeški knjižnici
18	Novomeški kolaž	34	Od koščkov sreče proti sledovom v krvi
20	Glavni trg smo (tudi) mi!	35	Križanka
21	Festival družin v Novem mestu		

Novo mesto
Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK
Jure Marolt

UREDNIŠKI ODBOR
Monika Gabrič Simon, Damir Dominič, Nataša Jakopin, Mirjana Martinović, Živa Fink

NASLOVNICA
Peter Žunič Fabjančič

JEZIKOVNI PREGLED
Marinka Cerinšek, Jožica Jožef Beg

PRODUKCIJA
Para, d. o. o., Ljubljana

SPLETNA STRAN
www.novomesto.si

NAKLADA
14.500 izvodov

IZDAJATELJ
Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA
župan Mestne občine Novo mesto

SEPTEMBER 2026

ISSN C508-4547

> Jure Marolt

POLETJE IMA POVSOD SVOJ ČAR, V NAŠEM MESTU ŠE TOLIKO BOLJ

Če se nekoliko ozrem nazaj, v svoje mladostniške dni, je začetek novega šolskega leta vedno predstavljal povsem novo zgodbo. Ko si sicer po nekajmesečnem odmoru spet srečal znane obraze in sošolce, je bil tu vedno prisoten tudi občutek, da smo se vsi v teh dobrih dveh mesecih neverjetno spremenili. Ne le potemnili. V tem obdobju smo vsakič znova odrasli, vedno bolj smo poznali igro življenja in iskreno ter upravičeno smo verjeli, da smo njen pomemben igralec.

Razumljivo je, da se to z leti spremeni. Vse te spremembe opazujemo pri svojih otrocih ali vnukih. Sedaj so oni tisti, ki pišejo prihodnost. In sila lepo je opazovati to njihovo odločenost in zaverovanost v to, da bodo spremenili svet. Ta njihov boj mi je všeč. Sam sem celo poletje odganjal visoke temperature in komarje, zdaj pa uživam v sadovih svojega dela (beri: nara-ve). Dokler ne bo treba odmetavati snega, sem zmagal. Poletje pametnejši! Ker se z drugimi stvarmi »izkušenejši« človek nekoliko težje pohvali.

V našem mestu pa se lahko pohvalimo s prenovljenim Narodnim domom! Drži dejstvo, da gre za najstarejši narodni dom v Sloveniji, čigar častitljive starosti navaden smrtnik ne more doseči, a še ena mala zmaga življenja je tu. Narodni dom v Novem mestu je sicer prvi in najstarejši narodni dom na slovenskih tleh. Gradili so ga med letoma 1873 in 1885, torej je resnično že pravi veteran in je popolnoma upravičeno razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. Prenova pa ni nekaj, kar je skupnega le starejšim, zgodovinsko pomembnim stavbam. Tudi osebna prenova nam je vedno na voljo. Kot potrebujemo nekaj več in drugačnega od našega vsakdana, se lahko celostno prenovimo. Spremenimo naš pogled na svet, pre-vetrimo naše občutke, uberemo dru-gačno pot. Za to ni nikoli prepozno, to je vedno odvisno le od nas samih. Torej novi začetki niso le domena šolarjev, am-pak vseh, ki čutijo potrebo po tem. V tej številki glasila smo veliko besed in stra-ni namenili prav prenovam vseh vrst in

oblik. Ker so sestavni del cikla življenja. Ker se jih ne bojimo. Ker so spremembe pogosto nujne in dobrodošle in kot take nekaj, kar nas lahko tudi iskreno veseli. Sicer pa se šola življenja nikoli ne konča. Potemtakem vsak od nas lahko zopet prestopi šolski prag, ne glede na njegovo starost. Šolar naj bo! Vseživljenjski šolar, kakopak. Meni osebno je sicer učenje danes mnogo ljubše kot v mojih šolskih dneh. Ko ponavljam s svojo šolarko, s svojo najstarejšo, me marsikatero dej-stvo močno zanima. Znanja pač ni nikoli preveč. Zaužijmo ga, prenaajemo se ga! Dobro nam bo delo. V nekaterih kulturah so starejši še posebej cenjeni. Ker so do-živeli že ogromno vsega v življenju. In se tudi mnogo naučili. Prav je tako.

In čeprav nas je večina med poletnimi počitnicami poiskala oddih v kakšnih obmorskih ali »gorskih« krajih, bodimo iskreni: ko ste se vračali domov, vas je pogled na tablo z napisom Novo mesto iskreno razveselil, kaj ne? Ker pač živimo v lepem kraju.

NOVO MESTO GRADI PRIHODNOST NA TRDNIH TEMELJIH

Mag. Gregor Macedoni, župan

Začenjamo novo šolsko leto. Z novim prizidkom OŠ Šmihel in povečanim vrtcem Labod. Šmihelska osnovna šola je najstarejša med novomeškimi osnovnimi šolami. Deluje od leta 1864. Nove učilnice, kabineti, dvigalo ter prenovljena kuhinja so dobra novica za šolarje in zaposlene. Vrtec Labod bo dobil nove igralnice, kabinete ter prenovljeno centralno kuhinjo Vrtca Ciciban, pod katerega sodi tudi enota Labod. Večkrat povedano, pa vendar so zgolj in samo otroci naša prihodnost. In dejstvo, da se število otrok v novomeških vrtcih in šolah ohranja oz. celo nekoliko raste, je nekaj, kar dokazuje, da se Novo mesto (tudi v primerjavi z večino drugih okolij) razvija hitreje in bolje. V novomeške osnovne šole je 1. septembra vstopilo 459 prvošolcev. Več kot preteklo leto. Tudi zato nadaljujemo gradnjo novih ter dozidavo obstoječih vrtcev in šol. Med drugim projektiramo dva nova vrtca – v Podbrezniku in ob OŠ Drska. V obeh okoljih bodo zrastle še nova stanovanja in občina pravočasno odgovarja na prihodnje potrebe po mestih v vrtcih in šolah.

September bo zaznamovalo tudi odprtje prenovljenega Narodnega doma. Prvega slovenskega narodnega doma. Nekaj, na kar smo lahko in moramo biti Novomeščani ponosni. Zgradba ohranja svojo izvirno podobo, pa vendar je prenova prinesla novo, posodobljeno arhitekturo, ki prinaša nove uporabnosti. Predvsem z novim glavnim vhodom na dosedanja hrbtni strani objekta ter manjšim dvoriščem, ki se je po odstranitvi manjše sosednje hiše (na Cvelbarjevi ulici) in odstranitvi nasutega materiala »odprl« ter ponuja novo javno površino, mesto druženja. Vesel sem, da so posamezni organizatorji že za prve dneve po odprtju napolnili termine za raznolike programske dogodke. Verjamem, da bomo Novomeščani to simbolno pomembno, prenovljeno skupnostno središče vzeli za svoje.

Boštjan Pucelj

ŽUPANOVA
KOLUMNA

Oktober začenja svoje prvo akademsko leto javna novomeška univerza. Pomembno je, da so se četrto slovensko javno univerzo vključili oz. združili vsi dosedanja novomeški visokošolski zavodi, tako javni kot zasebni ter kot pridružena članica tudi pred nekaj leti ustanovljeni javni raziskovalni zavod Rudolfovo, ki je prvi tovrstni javni raziskovalni zavod na območju vzhodne Slovenije (kar seveda veliko pove o centralizaciji Slovenije). Verjamem, da bo ta pomembni korak v razvoju novomeškega visokega šolstva prinesel pomemben zagon rasti in razvoju akademsko-študentskega okolja v našem mestu. Zelo intenzivno namreč začenjamo premikati tudi prve korake za začetek izgradnje univerzitetnega kampusa v Drgančevju. Če se je Novo mesto doslej razvijalo predvsem s ponudbo kakovostnih delovnih mest, bo odslej njegov obraz vse bolj tudi univerzitetni. Verjetno ne bo dolgo, ko bomo na table ob vstopu v mesto poleg »mesto situl« zapisali »univerzitetno mesto« ali pa kar združeno: »univerzitetno mesto situl«.

Naši predniki so nam zapustili bogato dediščino in nam predstavljajo zgled na številnih področjih. Na nas je, da znamo to dediščino negovati, jo nadgrajevati in s tem graditi prihodnost, ki bo nadaljevanje naše uspešne skupne zgodbe.

> Jure Marolt

DR. TOMAŽ SLAK, ARHITEKT

TRENTNO SMO OB LJUBLJANI IN MARIBORU PRAKTIČNO TRETJI EPICENTER ARHITEKTURE IN URBANIZMA V SLOVENIJI!

Sodobna arhitektura Novega mesta je tesno, neločljivo povezana z imenom arhitekta Tomaža Slaka, ki je bil vseskozi močno vpet v prenovu osrednjega novomeškega trga, ob prenovi Narodnega doma in prihajajoči obnovi tržnice pa je eden najboljših sogovornikov, da opiše in predstavi zgodbo dolenjske prestolnice tudi iz arhitekturnega vidika. Novo mesto je namreč tudi na tem področju resnično nekaj posebnega.

Peter Žunič Fabjančič

V tem glasilu ste bili gost osrednjega intervjuja že v začetku leta 2019, pred uradnim odprtjem prenovljenega Glavnega trga. Kako danes, dobrih sedem let kasneje, gledate na ta velikanski projekt?

Še vedno sem fasciniran nad dimenzijo, prostornostjo, eleganco in dosledno izvedbo. Za Novo mesto je to res pomemben prostor in predstavlja simbolno središče regije na primernem nivoju. Navdušuje me pester celoletni program in vsebine, ki se odvijajo na njem. Počasi se je že in se tudi še bo zapolnila večina stavb ob trgu, profilirali so se ponudniki, trg po mojih merilih živi. Z njim se je doseglo, da je mestno jedro dobilo identiteto, postalo vzor za vse preostale prenove in predvsem je povežalo meščane v želji, da si uredimo skupni javni prostor, ki bo socialno vključujoč, demokratičen in reprezentativen. Občasna »praznost« trga me niti malo ne skrbi, še več – mislim, da je nujna in je le predah, ki v sicer (pre)hitrem življenjskem tempu že postaja izjemna redkost.

Kaj lahko naredimo vsi, da bo Glavni trg še bolj zaživel v celoti?

Uporabljajmo ga! Srečajmo se na Glavnem trgu. Pojdimo na kavo na Glavni trg. Pripeljimo se s kolesom. Ne tarnajmo, kako se ne da z avtom, češ da je parkirišče daleč. Najdlje je treba samo prek Krke po Kandijemskem mostu, kar je lahko lep sprehod s pogledom na južni breg. Poslovneži, kreativci in drugi, poskusite svojo dejavnost umestiti na Glavni trg ali v mestno jedro. Mesto je živ organizem. Dobre vsebine bodo ljudje našli. In tu so vse bolj skoncentrirane. Izkoristite reprezentativnost in pomen lokacije. Kar se tiče odločevalcev in politike mesta pa lahko že zdaj pohvalim aktivnosti, katerih posledica so številne prireditve in množična dogajanja. Naj jih bo še več. Predvsem pa bi morali spodbujati tudi urejanje stanovanj v starem jedru, reciklirati obstoječe stavbe tako, da bodo sledile že utečeni praksi prejšnjih stoletij, ko se je v pritličjih in v prvih nadstropjih trgovalo in delalo, nad tem pa živelo. Več kot bo lokalnega življenja na Glavnem trgu, bolj bo živo in s tem tudi zanimivo za obiskovalce od drugod. Vseeno pa bi opozoril, da je treba še marsikaj postoriti. Odpreti je treba atrije hiš ob trgu, da postanejo njegov razširjeni del, povezati in urediti tudi ostale zaledne ulice (Vrhovčeva, Jenkova, Sokolska, Šolska, Dilančeva, Muzejska, Breg ...) in manjše trge (npr. Florjanov in Prešernov trg, Frančiškanski trg), urediti nekdanja živa območja okoli kegljišča, ob Sokolskem oz. Narodnem domu ... Seveda pa

bosta tudi nova tržnica in prenovljeni Narodni dom pomembno zaokrožila vsebine in živost mestnega jedra.

Ali bi kaj spremenili pri tem projektu?

Vas je kakšna posledica prenove trga pozitivno presenetila?

Positivno me je presenetila najprej soglasna podpora projektu, in to kljub njegovi kompleksnosti, unikatnosti in tudi omejitvam, ki so z njim nastale. Presenetila je tudi enoglasna podpora ideji, da se trg zapre za promet. Posledice prenove so vsaj zame v glavnem pozitivne. Težko tudi rečem, da bi pri vsem skupaj kaj spremenil. Pri projektu sem namreč sodeloval od samega začetka, ko so se pripravljale konservatorske smernice, pa potem pri natečaju za izbor najboljše rešitve, sodeloval sem tudi pri usklajevanju projektov in pri razpisu, pa pri sami izvedbi, komuniciral z raznimi deležniki in poslovnimi subjekti ... Skratka, ko si tako močno vpet v neki projekt, te pravzaprav ne sme nič presenetiti. Tudi težko rečem, da bi še kaj spremenil, ker sem imel možnost spremeniti, in kar je nastalo, je po mojem mnenju najboljše za mesto.

V neposredni bližini Glavnega trga bo luč sveta ugledal tudi prenovljeni Narodni dom. Kako velika pridobitev je to za celotno mesto?

Narodni ali Sokolski dom je res pomemben za Novo mesto. Najprej simbolno, saj gre za prvi slovenski narodni dom.

Peter Žunič Fabjančič

Zgrajen je bil leta 1875, in to več kot dve desetletji prej kot naslednji, ki so ga postavili v Ljubljani. Potem sta tu še izredna lokacija in obseg stavbe, ki je ena največjih stavb v mestnem jedru in na srečo stavba z javnim programom. Ob tem Novemu mestu manjkajo prostori, ki jih bo zagotavljal prenovljeni narodni dom, predvsem srednje velika dvorana pa prostori za kulturne in druge potrebe; tu bo tudi stalna muzejska zbirka Leona Štuklja, na dvorišču bo prostor za manj formalna druženja in manjše prireditve in tako naprej. Narodni dom lahko morda primerjamo z ljubljansko Kazino, ki je res imenitna stavba predvsem po vsebini, programsko. No, pri tem projektu pa je morda škoda, da mestu (še) ni uspelo oblikovati malega vhodnega trga pred glavnim vhodom v Narodni dom z enovitim tlakovanjem, ki bi prekinil Sokolsko ulico in ustvaril vstopni plato ob bolj formalnih dogodkih (in ob začasni zapor Sokolske ulice za promet). Objekti tam to dopuščajo, žal pa ne tudi parterne ureditve.

Ta najstarejši narodni dom v Sloveniji je bil nekaj posebnega tudi iz arhitekturnega vidika. Kako zahtevna je temeljita prenova takega objekta?

Prenova vsake zgodovinsko pomembne stavbe, ki je obenem še spomenik državnega pomena, je vedno zelo zahtevna. Mesta po Sloveniji so večinoma zgodovinska mesta in praksa prenov pomembnih stavb je načeloma poznana in utečena. Vseeno pa so vedno presenečenja in še tako dobre raziskave objekta, še tako dober projekt in še tako pripravljena ekipa ne more predvideti vsega, kar se potem še najde, ko se dela že začnejo. Novo mesto je imelo resen preizkus podobne vrste malo pred prenovo Narodnega doma, ko je prenovilo stavbo na Glavnem trgu 2. S temi izkušnjami je bila mestna uprava še malo bolj pripravljena na ta podvig. Veliko težavo so predstavljali dvignjeno, nasuto dvorišče, ki je zdaj izravnano in prostorno, zahteven teren, ki se na severozahodni strani strmo dviguje, majhen prostor za organizacijo gradbišča in manipulacijo, seveda tudi obsežni konstrukcijski posegi, sanacija vlage, dotrajanost skorajda vseh elementov stavbe razen osnovne konstrukcije. In še posebej to, da je bilo treba v 150 let stari stavbi zagotoviti prostore, ki ustrezajo sodobnim potrebam in predpisom.

Hkrati se prenavlja tudi mestna tržnica. Skupaj z Glavnim trgov in Narodnim domom središče Novega mesta dobiva povsem novo podobo ...

Tako je. To me še posebej veseli. Ne smemo pozabiti tudi prenovljene Rozmanove in Pugljeve ulice, zdaj pa še tržnica s Florjanovim trgov. Ko bosta prenovljena še Prešernov trg, morda z novo podzemno garažo pod Kapitljem, in območje Kremena (med Rozmanovo in Kastelčevo ulico), bomo res lahko rekli, da je mestno jedro v glavnem celovito prenovljeno. Glavni trg je tlakoval pot do prenove vseh ostalih delov mesta in postavil usmeritve, kako nadaljevati, zato je res pomemben projekt in je bilo nujno, da je bil prvi, izhodiščni projekt. Ostalo, kar je sledilo, je upoštevalo ta izhodišča, zato deluje vse tako zelo skladno. Po vsem tem, kar se je in se še dogaja v mestnem središču, pa je treba pristopiti tudi k drugim območjem mesta.

Vsaka prenova s seboj prinaša tudi določene spremembe, ki se jih ljudje pogosto (čeprav pogosto neupravičeno) kar malo bojimo. Kaj bi jim položili na srce v tem primeru?

Uporabljajte in izkoristite prenovljene dele mesta in nove objekte! Mesto vse to gradi za vas. Mesto ste vi, torej gradite dejansko sami zase. Sodelujte v razpravah, v objavah in v namerah. Participirajte. In predvsem se ne bojte sprememb. Te so posledica novih potreb, novih idej in novih uporabnikov. Ne moremo obstati v času. Pustite, da nove generacije mesto ohranjajo živo. Ne želimo spomenika niti ne muzeja na prostem; želimo živo, utripajoče in polnokrvno mesto, ki raste in zori.

Vedno aktualno je tudi vprašanje parkirišč. Kaj potrebuje mesto na tem področju?

Rekel bi, da že omenjeno garažo pod Kapitljem, ki je že preverjena v prostoru in bi se lahko počasi pripravili projekti zanjo. To bi malo ublažilo negodovanje, da v mesto ne moreš z avtom. Čeprav sem proti avtomobilom v mestu, so določene potrebe, ki jih ne moremo ignorirati. S to garažo bi tudi lažje oživili stanovanjsko politiko za mestno jedro. Predvidena je tudi večja podzemna garaža na območju Novega trga in Loke, seveda pa bi ob ureditvi območja Kandija na lokaciji zdaj peščenega parkirišča lahko uredili nekaj dodatnih podzemnih parkirišč. Mislim, da je to povsem dovolj za mestno središče. Raje kot o parkiriščih bi govoril o bolj intenzivnem razmisleku, kako izboljšati javni potniški promet, o inovativnih pristopih k sodobni mobilnosti manjših mest, kakršno je Novo mesto, in o možnostih, ki jih ponujajo druge oblike mobilnosti in mikromobilnosti. Mesto je tu naredilo velike korake z vzpostavitev sistema GoNM, električnega minibusov Leon in električnega avtomobila Rudi. Raba javnih koles narašča, tudi miselnost se počasi spreminja. Zaradi vsega tega nismo več mobilnostno revna občina, bi pa morali pridobljeno ves čas vzdrževati, posodablјati in širiti. Ob tem pa izbirati in spodbujati velikosti mesta prilagojene nove načine in ideje.

Smo lahko Novomeščani upravičeno ponosni na videz našega mesta? Kaj so te glavne stvari, ki jih še potrebuje?

Za zdaj smo lahko ponosni, saj se je v relativno kratkem času (dobrih 10 let) zgodilo res ogromno. Mnogi se ne zavedajo, kako veliki in zahtevni koraki so to bili. Trenutno smo ob Ljubljani in Mariboru praktično tretji epicenter arhitekture in urbanizma v Sloveniji. Tu gre zahvala tako županu in mestni upravi, ki razumeta pomen prostora za razvoj mesta ali občine, kot tudi ljudem, prebivalcem in uporabnikom, ki te napore podpirajo. Treba pa je predvsem vztrajati. Čakajo nas še mnoge zahtevne naloge. Urediti je treba naslednje območje ali obroč okoli mestnega jedra, ki ga sestavljajo Novi trg, območje Loke (oboje je že v zaključnih fazah projektiranja in bo šlo kmalu v izgradnjo), kandijsko križišče s parkiriščem in celotnim območjem ob nekdanjem hotelu Kandija (oziroma Windischer), pa potencial za tako imenovano mestno plažo ob Kandijski cesti. Tu so še območje v Bršljinu z železniško postajo in območjem ob njej, BTC ob Ljubljanski cesti, na drugi strani pa nova ali prenovljena avtobusna in ob njej železniška postaja (Kandija–Center). Sploh slednje predstavlja vrata, vstop ali vhodni portal v mesto in je res potrebno preureditve. Glede tega s Slovenskimi železnicami že potekajo dogovori in tudi idejni projekti so že v pripravi.

Manjka tudi stanovanj in stanovanjskih sosesk, za katere na območju občine skorajda ni več prostora. S postavitvijo hitre ceste kot dela 3. razvojne osi bo počasi dokončano tudi poslovno trgovsko središče v Mačkovcu (od Supernove do Termotehnike v Ločni) ... in mislim, da še zdaleč nisem naštel vsega, kar čaka to in naslednje generacije upravljalcev prostora v občini.

Katere glavne projekte, ki niso v središču mesta, velja tudi izpostaviti? Kakšni so naslednji načrti?

Rekel bi, da je pomemben projekt prva večja nova soseska, ki je za zdaj še na papirju, to je načrtovana soseska v Ločni na območju nekdanjega Laboda ob Seidlovi cesti. Omenil sem tudi že območje Bršljina z izvenmvojskim križanjem Ljubljanske ceste in železnice ter novo avtobusno postajo, združeno z železniško, kjer se postaji Center in Kandija združita v eno. Pri tem bo stari železniški most nadomeščen z novim, kar omogoča drugačno ureditev križanja cest, peš poti in železnice na območju zdravstvenega doma, ki se tudi že pripravlja na gradnjo večje prizidave, in avtobusne postaje. Potem je tu odsek 3. razvojne poti s premostitvijo v Ločni. V izdelavi je dokumentacija za novi reševalni center ob vojašnici v Bršljinu; izvedla se bo seveda celovita prenova Športnega parka Loka, kjer so se preddela že začela. Kmalu naj bi se začela tudi izgradnja stanovanjske in trgovske stavbe in zunanjih javnih ureditev ob Seidlovi cesti na območju Novega trga. Poleg prizidave k zdravstvenemu domu se pripravlja tudi dokumentacija za izgradnjo regijske hiše hospic na Lešnici. Mesto bo lahko posebej ponosno tudi na polnilni park velikih moči za polnjenje električnih vozil na Brezovici, ki bo prvi izveden na osnovi natečaja (naročnik je ELES d. o. o.). Avtorji so zasnovali objekt iz zbite zemlje – res posebna rešitev, primerna za čas tako izrazitih podnebnih sprememb.

Peter Žunič Fabjančič

Zato bi za konec posebej poudaril pomen bregov reke Krke in zelenih območij, ki hladijo mesto. Razmišljati moramo o podnebnih tveganjih in nevarnostih, ki jim lahko v manjših mestih kljubujemo precej lažje kot v velikih mestih. Zato mestnih gozdov (Portoval, Ragov log) in zelenih območij, kot je Marof, za katerega upam, da se bo kmalu našla možnost ureditve Arheološkega parka Situla, ne smemo jemati kot nekaj samoumevnega. Skrb za mestno drevje, zelena območja, čisto vodo in čistejši zrak naj bo popotnica za naslednje korake, naslednje mandate in naslednje generacije.

NARODNI DOM V NOVEM MESTU – ZGODOVINSKI ORIS IN POMEN

Mogočna obnovljena stavba v mestnem jedru Novega mesta je prvi Narodni dom na Slovenskem. Njegov nastanek je povezan z aktivnostjo članov društva Narodna čitalnica. Taka društva so v drugi polovici 19. stoletja v mestih in večjih krajih ustanavljali zavedni slovenski izobraženci in meščani, ki so želeli udejanjati večjo veljavo slovenskega jezika v javnem življenju in kulturi.

S tem so nasprotovali t. i. nemčurjem, torej maloštevilnim prebivalcem, ki so se opredelili kot pripadniki nemškega naroda in njihovi simpatizerji. Ti so zagovarjali germanizacijo javnega življenja, rabo nemškega jezika v uradih in nasprotovali slovenski kulturo.

Leta 1861 so bile v Trstu, Mariboru in Ljubljani ustanovljene prve tri Narodne čitalnice, katerih namen je bil spodbujati javno rabo slovenskega jezika. V ta namen so prirejali prireditve, na katerih so izvajali igre, recitacije, petje, koncerte, predavanja ter ples, prav tako pa so skrbeli za nakupe slovenskih časopisov in knjig.

V letu 1865 je Novo mesto praznovalo 500-letnico ustanovitve. To je novomeške rodoljube spodbudilo, da so 25. oktobra 1865 na Bregu v gostilni pri Brunnerju ustanovili Narodno čitalnico, ki je tako postala 16. slovenska čitalnica po vrsti.

Novomeška Narodna čitalnica ni imela svojih prostorov. Delovala je v gostilnah in hotelih, največ v gostilni Pri kroni na Glavnem trgu, kjer je imela najeti dve sobi, in sicer manjšo za čitalnico in večjo za prireditve. Tu so delovali do začetka januarja 1972, ko jim je lastnik stavbe zaradi svojega nemškutarskega udejstvovanja odrekel gostoljubje. Preselila se je v gostilno Pri zlatem levu ob Ljubljanskih vratih, ki jo je vodila Josipina Skaberne. Tu je bila čitalnica dobro sprejeta, a v njej

Vhod v Narodni oz. Sokolski dom med letoma 1925 in 1941.

niso mogli ostati dolgo, saj je bil prostor premajhen za njihove dejavnosti. Zaživela je ideja o gradnji nove stavbe, ki bi bila narodno in kulturno središče, v katerem bi bil prostor za delovanje Narodne čitalnice in drugih narodnih organizacij. Rodila se je ideja o gradnji Narodnega doma. Pobudnik in organizator gradnje je postal decembra 1873 izvoljeni novi predsednik novomeške Narodne čitalnice, okrajni zdravnik dr. Žiga Bučar. Pri pobudi so sodelovali narodno zavedni Novomeščani in pomembni ljudje iz bližnje in daljne okolice. Denarna sredstva so prispevali vsi narodno zavedni ljudje, premožnejši

višje denarne zneske, ostali pa manjše. Denar so zbirali tudi z nabiralnimi akcijami po gostilnah in ob družinskih praznovanjih, npr. na krstih, godovanjih, porokah in podobno. Priprave za gradnjo so hitro tekale. Konec decembra 1872 je čitalnica v mestnem jedru Novega mesta kupila dve gradbeni parceli in nato marca 1873 še eno. Načrt za dvonadstropni Narodni dom je izdelal stavbenik Alfred Krappner iz Zagreba in maja 1873 so v Novem mestu začeli graditi Narodni dom. Temeljni kamen so z veliko slovesnostjo in ob številni udeležbi položili 8. junija 1873. Gradnja stavbe je potekala dalj

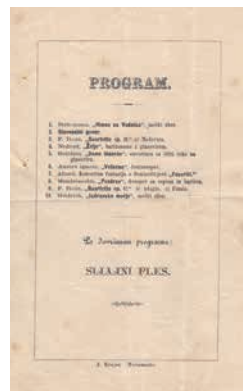
Razglednica Narodnega/Sokolskega doma okoli leta 1925. Hrani Dolenjski muzej Novo mesto.

Delnica prvega narodnega doma na Slovenskem, ki je bila prodana leta 1890. Njen lastnik je bil novomeški župan dr. Albin Poznik. Hrani Dolenjski muzej Novo mesto.

Vabilo na prireditev v Narodnem domu 2. februarja 1878.

Vabilo na koncert v Narodnem domu 9. maja 1880.

Predstava v Narodnem domu okoli leta 1923. Guido Dolenc.

časa ob občasnih težavah z materialom in denarjem. V grobem je bila sezidana in pokrita do leta 1874. Les za ostrežje so posekali in stesali v okolici Toplic (današnje Dolenjske Toplice) in ga nato po Krki splavili do Novega mesta.

Slavnostno odprtje prvega Narodnega doma na Slovenskem je bilo 14. novembra 1875 (ta letnica je še danes na vhodnem portalu). Takrat je bilo dokončano le pritličje. Dolgotrajna gradnja se je ob finančnih težavah nadaljevala tudi v naslednjih letih. Denar so zbirali tudi s prodajo delnic in v ta namen je bila leta 1884 ustanovljena Delniška družba Prvi Narodni dom v Rudolfovem.

Novomeški Narodni dom je bil dograjen in predan v uporabo leta 1885. V drugih mestih so bili taki domovi postavljeni kasneje, in sicer v Ljubljani leta 1896, v Celju 1897 in v Mariboru 1899.

Novomeški Narodni dom je imel manjšo in veliko dvorano, ki je imela tedaj najmodernejši in največji oder na Slovenskem. V pritličju je občasno delovala gostilna, drugo nadstropje pa je bilo urejeno v večsobno stanovanje, ki je bilo eno najmodernejših v Novem mestu. Z odprtjem Narodnega doma se je v Novem mestu

razvilo pomembno središče narodnega, kulturnega in družabnega življenja. Poleg Narodne čitalnice so v njem delovala tudi druga društva ter organizacije, in sicer dekleška šola, Dolenjsko pevsko društvo, Glasbena matica, Dolenjski sokol, Prosveta, Gasilsko društvo, Obrtno društvo, Podružnica sv. Cirila in Metoda. Ta so prirejala različne kulturne in družabne dogodke – od predavanj, gledaliških in pasijonskih predstav ter glasbenih nastopov in koncertov do recitacijskih večerov, plesov, maškarad, veselic in dobrotelnih prireditev. Poleg tega je v Narodnem domu delovala tudi javna knjižnica. Med letoma 1915 in 1917 je v delu Narodnega doma delovala vojaška rezervna bolnišnica, v kateri so se zdravili vojaki avstro-ogrske vojske s front 1. svetovne vojne.

Delovanje Narodne čitalnice je po letu 1920 počasi ugašalo. Bila je le še upravljavka Narodnega doma in je prostore oddajala drugim. Septembra 1925 so člani Narodno čitalnico razpustili, njena lastnina tega pa je prešla na telovadno, narodno in kulturno društvo Dolenjski sokol. Narodni dom so poimenovali Sokolski dom, ki je ostal kulturno središče, v katerem so še naprej prirejali pevske nastope, gledališke in kino predstave, predavanja, koncerte, sestanke in ples. V njem je

Obrtni ples v Narodnem domu v Novem mestu. Guido Dolenc.

delovala tudi bogata sokolska knjižnica. S prevzemom te stavbe sokoli niso rešili vprašanja lastne telovadnice. V Narodnem domu je 26. julija 1924 potekala slavnostna večerja z orkestralno spremljavo, ki je bila del sprejema olimpijskega prvaka Leona Štuklja v Novem mestu.

Na začetku 2. svetovne vojne so sokoli morali predati stavbo italijanskim okupacijskim oblastem. V njem so bili nastanjeni italijanski karabinjerji in kasneje domobranci. Kmalu po koncu 2. svetovne vojne je stavbo zasedla Jugoslovanska ljudska armada. Postala je Dom JLA, v katerem so bili vse do leta 1977 menza za oficirje, kinodvorana in prostori za ostale dejavnosti. Kasneje sta v tej stavbi več let delovala Dolenjski projektivni biro in Zavod za varstvo kulturne in naravne dediščine. Leta 1997 je lastnica stavbe postala Mestna občina Novo mesto; nekaj let v 21. stoletju so v njej delovali alternativni umetniki.

Letos so izpolnjene dolgoletne ideje o obnovi Narodnega doma, ki bo Novomeščanom in okoličanom z novimi namembnostmi pričal tudi o svoji bogati zgodovinski vlogi.

LITERATURA:

- Grobovšek, Jovo; Podgornik, Judita; Zaletel; Bojan in Miklavžin, Anton: Novo mesto – Narodni dom (EŠD 8581), Konservatorski program za prenovo in arhitekturno intervencijo. Novo mesto: ZVKDS, 2006.
- Jarc, Janko in Petrov, Nataša, ur.: Jarčev zbornik. Novomesto: Dolenjskazaložba, 1993.
- Jarc, Janko: Novomeški narodni dom, Dolenjski list, 8.4.1982.
- Matijević, Meta: Prvi narodni dom v Sloveniji, Dolenjski list, 13.7.1989.
- Plut, Aleš: Narodni dom v Novem mestu, raziskovalni referat na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani, 2011.
- Podgornik, Judita: Narodni dom v Novem mestu, Rast, oktober 1994.
- Pungerčar, Majda: Novo mesto 1848–1918. Novo mesto: Dolenjski muzej, 2011.

Črke, ki so bile nad vhodnimi vrati v Narodni oz. Sokolski dom. Izdelalo jih je kleparstvo Agnič. Hrani jih Dolenjski muzej Novo mesto, kjer so bile tudi razstavljene na razstavi, ki jo je leta 2019 pripravila Ivica Križ. Boštjan Pucelj.

NARODNI DOM NOVO MESTO – VČERAJ, DANES, JUTRI

Novomeški Narodni dom ima kot najstarejši narodni dom v Sloveniji izjemen simbolni pomen. Nastal je kot odraz narodnega prebujanja, kot izraz želje po družbenem in kulturnem ustvarjanju. V njem se je razvijala slovenska umetnost in govoril slovenski jezik, zato je Narodni dom simbol težnje po suverenosti, samostojnosti in oblikovanju lastne identitete. Obenem je prostor, ki je povezoval ljudi, kjer se je »zgodila« novomeška pomlad, kjer je svoj domicil imelo novomeško sokolsko gibanje, katerega član je bil Leon Štukelj, kasneje eden najbolj znanih slovenskih olimpijcev vseh časov.

Gradnja Narodnega doma v Novem mestu se je po načrtih arhitekta Alfreda Kappnerja začela leta 1873 in je zaradi finančnih težav trajala vse do leta 1885. Za dokončanje gradnje so številni meščani in podporniki narodnega prebujanja prispevali lastna sredstva, zanimivo pa je dejstvo, da je bila leta 1884 v Novem mestu ustanovljena prva delniška družba na Dolenjskem, ki se je imenovala Prvi narodni dom. Z izdajo in prodajo 200 delnic so bila tako zbrana nujna finančna sredstva za dokončanje gradnje prvega narodnega doma na slovenskih tleh. O tem, kako pomembno vlogo v družbi

je imel novomeški Narodni dom v tistem obdobju, morda še največ pove dejstvo, da družbeniki in vlagatelji, ki so omogočili njegovo dokončanje, za svoje vloške niso prejeli obresti.

Da je bilo odprtje Narodnega doma v Novem mestu pomemben mejnik, potrjuje tudi zapis v takratnem časopisu Dolenjske novice: »V Novem mestu so Slovenci dokončali letos svoj »Narodni dom«, kjer bodo prebiral časopise, imeli poštene slovenske veselice in druge reči. To je prav, da bodo Slovenci, katere je to poslopje veliko stalo, imeli čedno hišo. Naj bi gospodje, ki imajo prvo besedo pri »Narodnem domu«

še kmete in rokodelce iz okolice včasih v »Narodni dom« povabili ali pa zanje napravili posebno kmečko čitalnico, kaj ne?»

V Narodnem domu sta v letih po odprtju vrsto let delovali čitalnica in knjižnica, v njegovih prostorih so potekale številne gledališke predstave in ostale prireditve, bil je prostor podjetniškega ustvarjanja ter vrsto let tudi sedež sokolskega društva, zaradi česar ga Novomeščani še danes poznamo kot Sokolski dom. Zaradi svojega izjemnega pomena je bil v letu 2015 zaščiten kot kulturni spomenik državnega pomena, v letošnjem letu pa bomo dočakali njegovo celovito prenovu.

Narodni dom bo tako ponovno vrnjen skupnosti kot eno središč kulturnega in družbenega življenja ter ustvarjanja v Novem mestu.

V digitalno povezanem svetu, kjer generiranje vsebin postopoma prehaja v domeno umetne inteligence, naša identiteta, jezik in kultura niso samoumevni. V tem kontekstu prenovljeni Narodni dom ni le obnovljena stavba. Je opomnik, da prihodnost ustvarjamo že danes ter da najpomembnejši premiki v družbi nastanejo takrat, ko posamezniki presežejo lastne interese in začnejo graditi skupnost. Če je Narodni dom nekoč simboliziral narodno prebujanje, danes simbolizira potrebo po ponovnem povezovanju ljudi vseh generacij ter zavedanju, da prihodnosti ne gradimo sami, temveč skupaj.

Dan odprtih vrat Narodnega doma: sredo, 7. oktobra 2026

Vodeni ogledi bodo potekali ob 9., 11., 13., 15. in 17. uri.

Za ogled je potrebna predhodna prijava na e-naslov: sara.vodopivec@znm.si

VEČ PROSTORA ZA ZNANJE: NALOŽBE V ŠOLE IN VRTCE TER NOVA UNIVERZA

Novo šolsko leto v Mestni občini Novo mesto spremljajo pomembne naložbe v izobraževalno infrastrukturo. V teku je namreč obsežen cikel naložb v šole in vrtce, katerega osrednji namen ni zgolj zagotavljanje dodatnih prostorskih zmogljivosti, temveč predvsem ustvarjanje kakovostnih pogojev za izvajanje izobraževalnih programov na vseh stopnjah izobraževanja.

S tem v Novem mestu uresničujemo ambiciozno vizijo na področju izobraževanja in znanosti ter nadaljujemo bogato tradicijo izobraževalnih ustanov, ki je skozi desetletja zaznamovala razvoj mesta in širše regije. Vlaganja v znanje, kakovostne učne pogoje in sodobno infrastrukturo ostaja eden ključnih razvojnih stebrov, saj znanje predstavlja pomemben temelj

uspešnega gospodarskega, družbenega in kulturnega razvoja.

Med največjimi projekti velja omeniti projekt dograditve prizidka k Osnovni šoli Šmihel, ki je najstarejša osnovna šola v Novem mestu. Projekt je šoli zagotovil dodatnih 650 m² površin, nove učilnice, sodobno kuhinjo z jedilnico ter boljšo dostopnost za gibalno ovirane

osebe. Pomembna naložba se je zaključila tudi v Vrtcu Labod ter izboljšala prostorske pogoje za zgodnje učenje in razvoj otrok, vrtec pa je med drugim pridobil štiri nove igralnice ter novo kuhinjo. V občini beležimo pozitiven trend vpisa otrok v vrtce, zato je načrtovana tudi gradnja novih vrtcev na Drski in v Podbrezniku, s čimer bomo zagotovili kakovostne pogoje za vzgojo otrok in podporo mladim družinam.

OD VRTCA DO UNIVERZE

Z ustanovitvijo javne Univerze v Novem mestu se v občini odpirajo nove razvojne priložnosti. Univerza bo okrepila vlogo Novega mesta kot izobraževalnega in razvojnega središča, omogočila nadaljnji razvoj raziskovalne dejavnosti, povezovanje znanosti z gospodarstvom ter ne nazadnje mladim omogočila študij v domačem okolju. Celovit in sistematičen razvoj ter naložbe v izobraževalni sistem, ki povezuje vrtce, osnovne in srednje šole ter visokošolske ustanove, predstavljajo pomemben korak k dolgoročnemu razvoju mesta ter podpirajo nadaljnji gospodarski, kulturni in družbeni razvoj Novega mesta ter regije.

DESET LET. ŠTIRI PODROČJA. EN ZAVOD.

Pred desetimi leti je bil ustanovljen Zavod Novo mesto. Pod eno streho je združil štiri področja, ki pomembno soustvarjajo življenje v mestu. Že takrat je bila vizija jasna: s povezovanjem vsebin, ljudi in znanja ustvariti učinkovitejše okolje za razvoj mesta ter občanom in obiskovalcem ponuditi bolj kakovostne programe in doživetja. Danes zavod ni le organizacija, ki že desetletje izvaja štiri dejavnosti, ampak zgodba o postopnem povezovanju mestnega življenja in širjenju področij delovanja.

Občinski svet Mestne občine Novo mesto je 14. julija 2016 potrdil ustanovitveni odlok, ki je začel veljati 1. septembra istega leta. S tem so združili Kulturni center Janeza Trdine in Agencijo za šport ter Zavod za turizem, ki je bil ukinjen že v letu 2015, kot četrto področje pa so dodali še mladinsko dejavnost v okviru občine. Tako so se šport, kultura, turizem in mladina povezali v eno skupno zgodbo, ki je leta 2018 dobila novo poglavje, ko je zavod po prenovi in pokritju velodroma prevzel v upravljanje Olimpijski vadbni center Češča vas. Leta 2023 je kompleks dobil še Bazen Novo mesto. Danes se imenuje Olimpijski center Novo mesto.

PET LJUDI. PET OBDOBIJ VODENJA.

Zavod Novo mesto je v desetih letih vodilo pet ljudi – vsak s svojim pogledom in svojo vizijo, a tudi z drugačnimi izzivi. Najprej ga je dobro leto kot v. d. direktorja vodil Robert Judež. Njegova naloga je bila vzpostaviti nov zavod in izpeljati vse potrebne postopke.

Prvi direktor s polnim mandatom je bil Marjan Hribar, ki pa je bil izvoljen za župana Občine Šmarješke Toplice in se je po odločitvi, da funkcijo opravlja poklicno, po dobrem letu vodenja zavoda poslovil z mesta direktorja. Po njegovem odhodu je kot v. d. direktorice najprej nastopila Jasna Dokl Osolnik, sicer direktorica Dolenjskega muzeja, po polovici leta pa je vodenje kot v. d. direktorice prevzela Dolores Kores.

Od 12. junij 2020 zavod vodi Aleš Makovac, ki je bil ponovno imenovan za direktorja leta 2024. V tem času se je zavod začel širiti predvsem na področju infrastrukture, vzpostavljati pa so se začeli tudi novi veliki projekti.

PROGRAMI. PRIREDITVE. PROSTORI.

Področje **športa** povezuje športne klube in društva ter skrbi za razvoj, promocijo in dostopnost športa v mestu. Kot upravljavec Športnega parka Portoval, Športne dvorane Marof in Športno-rekreacijskega centra Loka ustvarja pogoje za vrhunski, rekreativni in šolski šport. Sodeluje pri organizaciji številnih športnih dogodkov in programov. Z izvedbo občinskih in regijskih šolskih tekmovanj ter plavalnih tečajev namenja posebno pozornost otrokom in mladim. S športnimi programi, kot sta Rudolfovi tedni športa in Delavske športne igre, ter z izborom Športnik leta spodbuja aktiven in zdrav življenjski slog ter povezuje šport z mestnim utripom.

Prostore za vrhunski šport, rekreacijo in aktivno preživljanje prostega časa nudi **Olimpijski center Novo mesto**. Njegovo osrčje predstavljata pokriti velodrom z atletsko dvorano in bazenski kompleks. Omogoča treninge, tekmovanja in priprave športnikov iz Slovenije in tujine, hkrati pa je namenjen ljubiteljem gibanja vseh generacij. Olimpijski center, ki mu posebno vrednost daje zelena okolica, je obogaten še

Boštjan Pucelj

arhiv ZNM

arhiv ZNM

z rekreacijskim parkom, svoje mesto pa imajo tudi ljubitelji konj.

Področje **kulture** ustvarja prostor za umetnost, ustvarjalnost in srečevanje različnih generacij ter sooblikuje živahno kulturno življenje mesta. V Kulturnem centru Janeza Trdine se skozi gledališče, film, glasbo, festivale in razstavno dejavnost prepletajo kakovostne domače in mednarodne vsebine. Pomemben del predstavljata tudi kulturno-umetnostna vzgoja in delo z mladimi, posebno mesto pa ima lastna produkcija, v okviru katere je nastalo pet odmevnih del: operni muzikal *Kette*, opereta *Netopir*, operi *Kit na plaži* in *Julija* ter predstava *Čuk se je oženil ... v Ameriko*. Zavod upravlja tudi druge pomembne kulturne objekte, kot sta Kozinova zidavnica in Narodni dom.

Področje **turizma** povezuje turistične ponudnike, doživetja in promocijo destinacije, osrednjo vlogo pa ima TIC Novo mesto, ki obiskovalcem ponuja informacije, vodenja in različna doživetja. Področje upravlja tudi Razgledno ploščad Kapitelj, mestno plažo in Vstopno točko Trška gora. Pomemben del ponudbe pomenijo aktivna doživetja ob Krki, raziskovanje mesta in okolice ter kulturna in kulinarčna ponudba. Zavod destinacijo predstavlja doma in v tujini ter s povezovanjem

lokalnih ponudnikov skrbi za njeno prepoznavnost. Pomemben mejnik na tem področju je leta 2025 vzpostavljena enotna destinacijska znamka Visit Novo mesto.

Posebna veja turizma je **prireditvena dejavnost**. Ta bogati mestni utrip z dogodki, ki povezujejo generacije, ustvarjalce in obiskovalce ter spodbujajo aktivno preživljanje prostega časa, druženje, zabavo, umetnost in doživetja. Čez leto se zvrsti raznolik program: od Pusta Novo mesto, Športnega mesta in Festivala cvička v prvi polovici leta do Skokov v Krko, Jazzintyja in Noči na Krki v toplejših mesecih, leto pa se zaključuje z Adventom Novo mesto.

Področje **mladine** je četrty temeljni steber Zavoda Novo mesto od njegove ustanovitve. Pomemben mejnik se je zgodil spomladi leta 2019, ko je ob zeleni lepotici zaživel Mladinski center Oton. Mladi se v njem povezujejo, ustvarjajo in aktivno sooblikujejo skupnost. Mladinska tržnica, počitniški programi, izmenjave Erasmus+ in projekti Evropske solidarnostne enote jim odpirajo nove priložnosti za sodelovanje, mednarodno povezovanje in pridobivanje izkušenj. Mladinski center Oton je tako postal prostor, v katerem mladi preživljajo prosti čas ter s svojimi idejami in dejavnostmi zaznamujejo življenje mesta.

arhiv ZNM

arhiv ZNM

Janez Kotar

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA,

JULIJ 2026

Peter Žunič Fabjančič

POROČILO O VARNOSTNIH RAZMERAH V OBČINI

Po podatkih Policijske uprave Novo mesto je bilo letos obravnavanih manj kaznivih dejanj kot v enakem obdobju lani, raziskanost pa ostaja primerljiva in znaša 38,4 %. Policija zmanjšanje števila kaznivih dejanj deloma pripisuje zakonodajnim spremembam, zaradi katerih se določena kazniva dejanja obravnavajo kot prekrški. Obenem ugotavlja, da se povečuje število kaznivih dejanj z elementi nasilja, kar je povezano s spremembami kazenskopravne zakonodaje, po kateri je lahka telesna poškodba postala kaznivo dejanje. Župan Gregor Macedoni je izpostavil pomen enotnega nastopa dvanajstih dolenjskih in belokranjskih županov pri obravnavi varnostnih vprašanj na državni ravni ter poudaril, da problematika zahteva sistemske rešitve. Obenem je pojasnil, da je občina po večmesečnem usklajevanju prejela mnenje Informacijskega pooblaščenca, s čimer so izpolnjeni vsi pogoji za začetek vzpostavljanja sistema videonadzora na predvidenih lokacijah.

ZAGOTOVLJENA DODATNA NADOMESTNA PARKIRIŠČA

Svetniki so sprejeli spremembe in dopolnitve k Odloku o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Novo mesto. Sprememba dopolnjuje že sprejete ukrepe za zagotavljanje nadomestnih parkirnih mest zaradi začetka gradbenih del na lokaciji Novi trg 6. Po že izvedenih ukrepih občina omogoča uporabnikom z letnimi dovolilnicami za 2. cono še dodatno parkirno površino na območju med stavbo Mestne občine Novo mesto in objektom družbe CeROD v ulici Kettejev drevored.

VZPOSTAVITEV EVIDENCE STAVBNIH ZEMLJIŠČ

Svetniki so se seznanili z vzpostavitvijo Evidence stavbnih zemljišč Mestne občine Novo mesto, s katero se občina uvršča med prve v Sloveniji, ki sistematično uvajajo tovrstno evidenco. Vzpostavitev evidence bo prispevala k preglednejšemu, bolj urejenemu in trajnostnemu prostorskemu razvoju in bo občini omogočila boljši pregled nad zemljišči, namenjenimi gradnji, ter učinkovitejšemu načrtovanju razvoja naselij.

SPREJET ODLOK O OBČINSKEM PODROBNEM PROSTORSKEM NAČRTU ADRIA JUG

Občinski svetniki so v drugi obravnavi soglasno podprli Odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Adria jug. Sprejetje odloka omogoča širitev proizvodnih kapacitet in razstavnih površin družbe Adria Mobil ter ustvarja pogoje za nadaljnjo rast

enega ključnih gospodarskih subjektov v regiji, nova delovna mesta in dodatne razvojne priložnosti.

AKCIJSKI NAČRT IN UKREPI ZA SPODBUJANJE RAZVOJA TRAJNOSTNEGA TURIZMA

Občinski svet se je seznanil z letnim poročilom izvajanja Akcijskega načrta in ukrepov za spodbujanje trajnostnega razvoja turizma za obdobje 2025–2028. Z novim akcijskim načrtom se je destinacija zavezala k spodbujanju trajnostnega ravnanja, povezovanju trajnostnih prizadevanj ter promoviranju lokalnih posebnosti in zelenih zgodb. Ključni del te promocije je tudi motiviranje ponudnikov k pridobitvi znaka Zelena Slovenija – Slovenia Green.

SODNA PORAVNAVA MED MESTNO OBČINO NOVO MESTO IN DRUŽBO PROTEKT DOLENJSKA, D. O. O.

Na področju pravnih zadev so svetniki podprli sodno poravnavo v odprtih postopkih med Mestno občino Novo mesto in družbo Protekt Dolenjska, d. o. o., ter se seznanili z nadaljnjim potekom sodnih postopkov. Občina je pri reševanju sporov na sodišču dosegla uspeh pri več pogodbenih določilih, kar v posameznem letu pomeni približno 135.000 evrov prihrankov.

POTRJENA SPREMEMBA STATUTA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

V skladu z določili Zakona o lokalni samoupravi so svetniki po skrajšanem postopku soglasno sprejeli spremembo Statuta Mestne občine Novo mesto. Statut po novem določa, da se odloki in drugi občinski predpisi objavljajo v *Dolenjskem uradnem listu*, ki ga občina kot svoje uradno glasilo uporablja že od leta 2015.

POTRJEN SKLEP O DELNEM POVRAČILU STROŠKOV ZA VOLILNE KAMPANJE

V skladu z določbami Zakona o volilni in referendumski kampanji so občinski svetniki pred prihajajočimi lokalnimi volitvami sprejeli sklep o delnem povračilu stroškov organizatorjem volilne kampanje za volitve članov občinskega sveta in župana v Mestni občini Novo mesto. V občinskem proračunu za leto 2026 je v ta namen zagotovljenih 10.000 evrov.

Več informacij o sejah občinskega sveta je objavljenih na novomesto.si.

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

ZAME JE DELOVANJE V OBČINSKEM SVETU VEDNO POMENILO POSLANSTVO SLUŽENJA LJUDEM

Ko sem pred več kot dvajsetimi leti prvič postal občinski svetnik Mestne občine Novo mesto, sem si obljubil, da bom vedno poslušal ljudi in zastopal njihove interese. Tega načela se držim še danes. Verjamem, da se delo občinskega svetnika ne meri po lepih besedah, ampak po pripravljenosti prisluhniti, pošteno povedati svoje mnenje in vztrajati pri rešitvah, ki izboljšujejo življenje občanov in občanov, s posebnim poudarkom na skrbi za starejše. Stiske starejših kot njihov vrstnik lažje dojemam. Ob tem sem vedno poudarjal, da starejši in mlajši nismo tekmeči za iste pravice, smo le partnerji v istem družbenem sistemu. Vsak mlad človek bo nekoč starejši in vsaka odločitev, ki jo sprejememo danes, bo določala kakovost njegovega življenja v prihodnjih desetletjih. V več mandatih sem dal več kot sto pobud za izboljšanje komunalne in prometne infrastrukture, večjo varnost, urejeno okolje ter kakovostnejše življenje v naših krajevnih skupnostih, v občini kot celoti in tudi v državi. Kot predsednik Krajevne skupnosti Majde Šilc v zadnjih petnajstih letih sem znal v sodelovanju s soprojani najti tiste izzive, ki so jih ti imeli v svojem bivalnem okolju. Delo v krajevni skupnosti je najbolj pristna in tesna oblika komunikacije z ljudmi. Vzame pa na stotine ur prostovoljnega dela ... Za te opravljene ure mi ni bilo nikoli žal.

Če primerjamo sedanje stanje odnosa do starejših v naši občini z drugimi primerljivimi občinami, smo lahko kar zadovoljni. Do te ravni je bilo treba priti. Da se nekaj koristnega vpelje v življenje, je običajno potrebno veliko prepričevanja, argumentacije. Pri tem načinu dela sem poskušal biti vztrajen in nepopustljiv ter največkrat tudi uspešen.

Za starejše se zavzemam zato, ker so s svojim delom ustvarjali našo občino in našo državo. Zaslužijo si spoštovanje, dostojanstvo in varnost. Zato sem podpiral oz. dosegel, da so bile sprejete odločitve za izgradnjo prvih oskrbovanih stanovanj, subvencioniranje dvigal v večstanovanjskih stavbah, brezplačne prevoze za starejše, boljšo zdravstveno oskrbo in krepitev društev upokojencev, ki pomembno zmanjšujejo osamljenost

ter spodbujajo aktivno staranje, sprejem zavezujoče strategije za starejše v naši občini, njen nepopustljivi nadzornik izvajanja zapisanega in drugo. Potrebe po teh vsebinah ste mi posredovali vi v naših številnih komunikacijah, za katere sem vam bil vedno na razpolago.

Vedno sem si prizadeval v tej prevečkrat razdeljeni družbi povezovati ljudi. Ni me zanimalo, kdo je bil predlagatelj dobre ideje. Pomembno mi je bilo, da je bila dobra za ljudi. Prepričan sem, da občina bolje napreduje takrat, ko znamo sodelovati, spoštovati različna mnenja in iskati rešitve, ki koristijo vsem generacijam.

Moje vodilo ostaja enako, kot je bilo prvi dan – politiko razumem kot odgovornost in služenje ljudem. Nič se ne zgodi brez pobude, v končni posledici pa glasovanja. In kdor ima v občinskem svetu glas, soodloča. Je pa pomembno, koliko glasov ima posamezna svetniška skupina. Dokler bom čutil, da lahko prispevam k skupnemu dobremu, bom ostal zvest temu poslanstvu. Zame je najpomembnejše, kako vi ocenjujete moje delo. Zato vas vabim, da mi pišete na e-naslov adolf.zupan@gmail.com. Kot sem se odzival do sedaj, se vam bom odzval tudi v prihodnje, predvsem pa bom skušal rešiti vaš problem, podpreti vaš predlog ...

Na občinskih volitvah v novembru se odločite zase, za tiste kandidate, ki so že kaj storili za vas. Še veliko je treba postoriti. Pa srečno in hvala za vso dosejano podporo.

*Mag. Adolf Zupan,
občinski svetnik Stranke generacij*

VZTRAJNOST SKOZI GENERACIJE: NARODNI DOM KOT SIMBOL KONTINUITETE

Jesen prinaša nove začetke – otroci znova sedijo v šolske klopi, v zraku je pričakanje. Letošnji september bo za Novo mesto pomenil še nekaj posebnega: po temeljiti in skrbni prenovi bo znova odprl vrata Narodni dom, Sokol, simbol ljudske kulture, ki ga Novomeščanke in Novomeščani nosimo v posebnem spominu. Zanimivo je, da je bil prav ta objekt eden prvih te vrste na slovenskih tleh – njegova izgradnja je bila v svojem času izraz poguma in vztrajnosti skupnosti, ki je verjela, da si zasluži prostor

za kulturo in druženje. Letos, ob njegovi prenovi, ta zgodba dobiva nov pomen.

Kot svetniška skupina Liste Gregorja Macedonija smo prepričani, da rezultati – tako simbolno veliki, kot je obnova Narodnega doma, kot tisti manjši, vsakdanji – nastajajo tam, kjer je vodenje kontinuirano, premišljeno in vztrajno. V skoraj dvanajstih letih, odkar smo prevzeli odgovornost za vodenje občine, se je Novo mesto razvilo prav zato, ker nismo iskali bližnjic, temveč smo obljube dosledno spreminjali v dejanja – korak za korakom, mandat za mandatom, brez novih začetkov iz ničle.

Letošnja jesen je posebna tudi zato, ker se bližajo lokalne volitve. V takih časih se pogosto sliši, da razvoj potrebuje »novo ekipo« ali »sveže veter«. Naša izkušnja zadnjega desetletja govori drugače: prav kontinuiteta je tista, ki prinaša konkretne rezultate – od prenovljenih vrtcev in šol, novih stanovanj, urejenih cest do danes obnovljenega Narodnega doma. Skupnost ne raste iz filozofiranja o tem, kako bi moralo biti, temveč iz vztrajnega dela, ki traja dlje kot en mandat – in o katerem se je treba jasno dogovarjati, saj tako gradimo zaupanje med tistimi, ki odločajo, in tistimi, ki z odločitvami živijo.

Zato bomo v prihajajočih mesecih z veseljem delili, kaj vse smo v treh mandatih dosegli in kam ciljamo naprej – ne kot obljube, temveč kot rezultate, na katere smo lahko skupaj ponosni. Novo mesto namreč ni last enega človeka ali ene politične skupine, temveč skupnost, ki jo gradimo skupaj – in prav to nas dela močnejše.

*Sara Tomšič,
vodja svetniške skupine Liste Gregorja Macedonija in podžupanja Mestne občine Novo mesto*

UPAMO SI PREVZETI ODGOVORNOST

Občine ne sestavljajo samo župan, mestni svet in mestna uprava. Občina so še mnoge druge ustanove – s področja vzgoje, zdravja, športa, kulture, civilne zaščite ipd.

Za dobro delovanje teh ustanov v naši občini so potrebni motivirani in delavni

posamezniki, ki so pripravljeni svoj prosti čas namenjati za skupno dobro.

Naloga svetniških list, kot je Nova Slovenija, je prepoznati take posameznike, jih spodbujati in pripravljati na prevzemanje odgovornosti v ustanovah naše občine.

Občani, ki jih je v preteklih mandatih predlagala svetniška skupina NSi, so aktivno sodelovali pri vodenju skoraj vseh ustanov, ki delujejo v naši občini. Bili so člani nadzornega odbora občine, sodniki porotniki, člani svetov zavodov ali vodstev vrtcev, osnovnih šol, glasbene šole, fakultete, muzeja, lekarnah, doma starejših občanov, stanovanjskega sklada in Zavoda Novo mesto.

Delo v mnogih organih upravljanja omejenih ustanov ni plačano, pri drugih pa je potrebna visoka strokovna usposobljenost, običajno s področja prava ali ekonomije. V Novi Sloveniji smo veseli, da je v naši sredi toliko kakovostnih in marljivih posameznikov, ki jim je mar za blaginjo naše občine.

Dolgoročni razvoj občine je odvisen od stabilnih političnih strank, ki imajo jasen program, znajo povezovati interese občine in države, predvsem pa zmorejo združevati posameznike, ki jih ni strah prevzemati odgovornosti. Ob koncu mandata občinskega sveta 2022–2026 vabim vse, ki so vam naše vrednote blizu, da podprete svetniško skupino NSi.

Marko Dvornik,
predsednik NSi Novo mesto

DVANAJST LET MED OBLJUBAMI IN PROMETNIM KAOSOM

Gregor Macedoni je na čelu Mestne občine Novo mesto od novembra 2014. Po dvanajstih letih se poteguje za četrti mandat. To je dovolj dolgo obdobje, da se ne more več ocenjevati zgolj po novih načrtih in obljubah. Čas je za vprašanje: kaj je bilo obljubljeno, kaj je bilo narejeno in česa še vedno ni.

Macedonijeva politika temelji na razvoju, projektih in dolgoročni viziji. Občina lahko pokaže številne investicije – v ceste, stanovanja, šport, kulturo in drugo infrastrukturo. Toda občan ne živi v predstavitev projektov. Živi v mestu, kjer vsak dan občuti posledice odločitev in tudi nerešenih problemov.

Eden najbolj očitnih je promet.

Že pred volitvami leta 2022 je bila ureditev prometa med prednostnimi nalogami. Med ključnimi izzivi so bili izpostavljeni

južni krak tretje razvojne osi, zahodna novomeška obvoznica in izboljšanje cestne infrastrukture.

Po dvanajstih letih promet še vedno ostaja ena največjih težav mesta. Zastoji, preobremenjene vpadnice, zapiranje posameznih odsekov in čakanje na ključne povezave so postali del vsakdana. Posamezne rekonstrukcije ulic so dobrodošle, vendar še ne pomenijo, da je prometni sistem urejen.

Seveda župan ne more sam zgraditi državne ceste. Tretja razvojna os in nekatere druge ključne povezave so v pristojnosti države. Toda po dvanajstih letih je legitimno vprašanje, ali je občinska politika storila dovolj in dovolj zgodaj, da bi državo prisilila k hitrejšemu ukrepanju.

Še bolj zgovorno je, da se v občinskih razpravah še vedno pojavljajo vprašanja o obljubah iz leta 2014. Pri razpravi o Seidlovi cesti, Jakčevi ulici in Ragovski ulici je bilo leta 2025 izrecno izpostavljeno vprašanje, ali bo občini po več kot desetih letih svojo obljubo sploh uspelo uresničiti do konca mandata.

To odpira širše vprašanje, ali Novo mesto dobiva celovito razvojno politiko ali predvsem zbirko posameznih projektov.

Macedoni ima rezultate in izvedene naložbe, kar je treba priznati. Toda po treh mandatih mora biti merilo zahtevnejše. Občani imajo pravico do jasne bilance: kaj je bilo obljubljeno, kakšen je bil rok, koliko je stalo, kaj je bilo izvedeno in zakaj je bilo nekaj zamujeno ali opuščeno.

Pred četrtnim mandatom zato ni dovolj vprašanje, kaj bo župan naredil v prihodnjih štirih letih.

Pravo vprašanje je:

Če so bili nekateri ključni problemi med prioritetami že pred dvanajstimi leti, zakaj še vedno niso rešeni?

Po dvanajstih letih prihodnost ni več dovolj močan odgovor.

Čas je za bilanco.

Srečko Vovko,
svetniška skupina SD Novo mesto

ZAČETEK NOVEGA POGlavJA IN PRILožNOST ZA RAZVOJ

Poletne počitnice in daljša potovanja so za nami. Šolska dvorišča se bodo znova napolnila z otroškim smehom,

pričakanji in rahlo tremo, ki spremlja začetek novega šolskega leta. Za prvošolce je vstop v šolo pomemben življenjski mejnik, za starejše učence pa priložnost za nove izzive, znanja in prijateljstva. Osnovne in srednje šole na območju Novega mesta tako prvega šolskega dne ne razumejo zgolj kot formalni začetek pouka, temveč kot pomemben trenutek vključevanja mladih v izobraževalno in lokalno skupnost.

Lokalna skupnost in z njo politika si že vrsto let prizadeva, da imajo izobraževalne ustanove primerne delovne pogoje, hkrati pa se trudi, da bi izobraževalni sistem nadgrajevala tudi v smeri večje podpore lokalni industriji. Sadovi truda se kažejo v dodatnih kapacitetah vrtcev in šol in tudi v uspešni ustanovitvi Univerze v Novem mestu, ki je temelj za prihodnji razvoj visokega znanja tudi v Novem mestu.

V stranki SDS se na lokalnem in državnem področju aktivno vključujemo v podporo izobraževalnemu sistemu; podpiramo dvig znanja na zaključku posamezne faze izobraževanja in tudi večjo vključenost domovinske vzgoje v naš izobraževalni sistem.

Infrastruktura je res pomemben del izobraževalnega sistema, vendar po zaključku izobraževanja morajo biti rezultati znanja primerljivi z vrstniki v visokotehnoloških državah. Če želimo dohitevati najboljše na svetu, je še toliko bolj pomembno, da se naše izobraževalne ustanove povezujejo z najboljšimi na svetu, da nadgrajujejo znanje, ki ga bodo prenašale na udeležence izobraževanja.

Znanje je prvi pogoj za dobra kakovostna podjetja, ki bodo lahko tudi v prihodnje nudila ustrezno zaposlitev v Novem mestu. Le dobro izobraženi in podjetni prebivalci lahko omogočijo nadaljnji razvoj v Novem mestu. Zato si bomo v stranki SDS tudi v prihodnje, še posebej na lokalni ravni, prizadevali za vzpostavljanje ustreznih pogojev za razvoj podjetništva ter privabljanje različne industrije, zlasti dejavnosti z visoko dodano vrednostjo.

Mestni odbor SDS Novo mesto želi vsem vključenim v izobraževalne programe uspešen začetek novega poglavja, ki bo osnova za nove priložnosti in razvoj Novega mesta.

Peter Kostrevc,
mestni odbor SDS Novo mesto

ZA PRIHODNOST, KI JO GRADIMO SKUPAJ: ČAS ZA OBRAČUN IN NOVE KORAKE

Proti koncu gre mandat tega občinskega sveta, hkrati pa se zaključujejo tudi poletne počitnice. Lokalni politiki bomo v prihodnjih mesecih analizirali svoje delo, aktivnosti in rezultate ter sprejemali odločitve o nadaljnji poti.

Sam lahko svoje delo ocenjujem predvsem skozi vprašanja in pobude, ki sem jih kot samostojni občinski svetnik naslavljal na občinsko upravo in župana.

V času mandata sem odprl številna vprašanja, ki so jih občani izpostavljali kot pomembna in pogosto tudi pereča. Med njimi so bili varnost krajanov, romska problematika, prometna varnost, vzhodna in zahodna obvoznica, stanje na Glavnem trgu, ureditev Cankarjeve ulice, zelene puščice na semaforjih, delo redarske službe, ravnanje z odpadki, sanacija strehe Osnovne šole Drska, delovanje Zdravstvenega doma Novo mesto ter vprašanja, povezana z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča in komunalnimi prispevki.

Posebej sem opozarjal na primere, ko so bili občani zaradi odločitev ali ravnanja različnih institucij postavljeni v neenačopraven in težak položaj.

Zavzemal sem se za pomoč invalidnemu občanu Jožetu Pirhu, za boljšo komunikacijo občine z lastniki nepremičnin ter za večjo preglednost pri porabi javnega denarja in posledicah izgubljenih sodnih sporov.

Na številne probleme sem opozarjal tudi prek Ljudske iniciative, saj menim, da mora biti politika tesno povezana z ljudmi in njihovimi vsakodnevnimi težavami.

Pri svojem delu sem znal prisluhniti občanom in biti njihov glasnik. Včasih so bili odgovori občinske uprave vsebinsko pomanjkljivi ali preveč pavšalni, zato sem zahteval dodatna pojasnila.

Nekatera vprašanja so bila za občinsko oblast neprijetna, odzivi pa temu primerani. Kljub temu pri svojem delu ne nameravam molčati ali nekritično pritrdjevati vsakemu predlogu.

Naloga občinskega svetnika ni zgolj dvigovanje rok, temveč tudi nadzor, opozarjanje in vztrajanje pri odgovorih, ki jih občani upravičeno pričakujejo. Žal se pri številnih zadevah konkretni in pozitivni rezultati še niso pokazali.

Toda politika brez vztrajnosti, kritičnosti in odgovornosti nima pravega pomena.

Ob začetku novega šolskega leta želim šolarjem, dijakom in študentom veliko uspeha, novih znanj in poguma pri načrtovanju prihodnosti.

Poleg učnih uspehov pa jim želim tudi varnost, tako na poti v šolo kot v šolskih prostorih. Vse prepogosto smo priča različnim varnostnim zapletom in izgredom. Pomembno je, da se mladi znajo nevarnim situacijam izogniti, hkrati pa morajo

biti odrasli in pristojne službe pripravljene ukrepati. Pri tem ne smemo spregledati odgovornosti tistih, ki povzročajo nasilje, ogrožajo druge ali kršijo pravila.

Naša občina potrebuje več posluha za ljudi, več odgovornosti pri odločanju in predvsem več konkretnih dejanj.

Glas občanov mora biti slišan tudi takrat, ko oblast ta glas težko sprejme.

Silvo Mesojedec,
samostojni svetnik

Najstarejša novomeška osnovna šola je pridobila sodobne in funkcionalne prostore. Dodatne učilnice, kabineti, nova kuhinja z jedilnico, dvigalo ter boljša dostopnost za gibalno ovirane omogočajo delo in učenje v sodobnem, varnem in prijaznem okolju.

S pričetkom urejanja Florjanovega trga, kjer je v teku arheološki pregled terena, so bila v sodelovanju s pooblaščencom za mestno drevje ter Komunalo Novo mesto presajena vsa drevesa. Drevesa že nudijo senco ob otroških igriščih v Ločni, na željo stanovalcev je bilo eno drevo preseljeno v enega izmed atrijev na Florjanovem trgu.

Konec avgusta je bil sproščen promet na Seidlovi cesti. Zaključna dela so v teku, ena ključnih mestnih vpadnic pa s celovito prenovo prinaša pomembno izboljšanje prometnih razmer in večjo varnost za vse.

S prenovo Jakčeve in Ragovske ulice v Novem mestu nadaljujemo s sistematičnim urejanjem cestne infrastrukture in komunalnih omrežij z namenom zagotavljanja večje prometne varnosti za vse.

Dela v okviru urejanja Urbanega parka Loka so v polnem teku. Nove zelene površine občanom in občanom prinašajo nove možnosti za šport, rekreacijo, druženje in preživljanje prostega časa.

Občina je v partnerstvu s skupino Petrol ter s sofinanciranjem EU in države vzpostavila samooskrbno energetska skupnost, ki prinaša konkretne koristi javnim ustanovam in občanom ter je pomemben korak k trajnostnemu razvoju občine.

Klub za podvodne aktivnosti Novo mesto je že triinšdesetih organiziral tradicionalno čistilno akcijo reke Krke. Pod geslom EKO 2026 se je tokrat zbralo kar 110 udeležencev, potapljačev pa so se pridružili tudi ribiči novomeške ribiške družine, straški raftarji in veslači Veslaškega kluba Krka

Gasilke in gasilci PGD Ždinja vas so se razveselili novega gasilskega vozila, ki bo članom društva omogočalo, da svoje poslanstvo opravljajo čim bolj varno.

GLAVNI TRG SMO (TUDI) MI!

V naslednjih številkah glasila bomo predstavili ponudnike, ki so prepoznali vrednost Glavnega trga in posledično igrajo pomembno vlogo pri tem, da je življenje na njem vedno bolj pestro. Od manjših, srednjih do večjih, od tistih, ki so tu že vrsto let, pa vse do novjših. Kajti Glavni trg smo vsi!

Doma v Novem mestu, cel svet na dlani

Ko že dobra tri desetletja soustvarjaš zgodbo mesta in jo širiš tudi preko njegovih in državnih meja, potem nekaj delaš močno prav. Odlično, pravzaprav. KNMtravel je turistična agencija, ki povezuje Dolenjsko s svetom in svet pripelje na Dolenjsko.

Vsako dobro potovanje se začne z željo. Moraš jim znati prisluhniti in jih spremeniti v premišljeno potovalno izkušnjo. Namesto univerzalnih rešitev oblikujejo počitnice in potovanja po meri, prilagojena željam, načinu potovanja in času, ki ga imajo potniki na voljo. Z individualnim pristopom svetujejo pri izbiri destinacije, poiščejo ustrezne povezave in nastanitve ter poskrbijo za podrobnosti, ki naredijo razliko. Od prve ideje do vrnitve domov povežejo vse elemente potovanja v celoto.

Seveda pa so zgodba zase tudi poslovna potovanja. Za podjetja uredijo letalske vozovnice, nastanitve, prevoze in potrebno logistiko, da službena pot poteka učinkovito in brez nepotrebnih zapletov. Zagotavljajo tudi dostop do letalskih povezav po vsem svetu. Svet na dlani roke, torej.

arhiv KNMtravel

Še zdaleč pa se ne osredotočajo le potovanja. Rudolfov splav na reki Krki je unikatna lokacija za praznovanja, zasebna druženja in posebne dogodke. Plovba po Krki in sproščeno vzdušje ustvarita drugačno okolje za trenutke v dobri družbi.

Čeprav vsak dan načrtujejo poti po vsem svetu, ostajajo ponosno doma – na Glavnem trgu, v srcu Novega mesta.

Ne pozabi nase! Nauči se razvijati

V tem hitrem tempu je skrb zase še toliko bolj pomembna, če ne že kar nujna. Ko poskrbimo za svoje telo, razvijamo tudi svojega duha.

V središču mesta na Glavnem trgu 16 deluje salon za masaže in sprostitve Just Relax, ki je nedolgo tega postal del novomeške zgodbe. Specializirani so za avtentične in sprostitvene tehnike s poudarkom na tajskih tradicionalnih metodah, ki pomagajo odpraviti vsakdanji stres ter napetost v telesu.

Kaj vse obsega njihova ponudba?

Tradicionalna tajska masaža

izvaja na celem telesu z namenom izboljšanja pretoka energije, gibljivosti sklepov in sprostitve globokih mišičnih plasti.

Oljne masaže

Z dolgimi, tekočimi gibi in blagodejnimi olji koži nudijo nego, hkrati pa umirijo um in duha, na voljo pa so tudi posebne masaže s toplimi olji za globlje odpravljanje stresa.

Ciljne masaže (ramena in stopala)

Specializirani tretmaji za lajšanje bolečin v zgornjem hrbtišču ter terapevtske masaže stopal, ki blagodejno vplivajo na celotno počutje.

arhiv Just Relax

Vsaka nova zgodba ima torej tudi svoj začetek. Vsak dan je pravi zato, da začneš pisati tudi svojo uspešnico.

FESTIVAL DRUŽIN V NOVEM MESTU

Prvo septembrsko soboto sta v Novem mestu zaznamovala Festival družin in mladinska tržnica, ki sta ob reki Krki s številnimi aktivnostmi združila različne generacije. Družabni popoldan so popestrili številni klubi in društva, ki v Novem mestu čez celotno leto skrbijo za bogato ponudbo družabnih, športnih in kulturnih dejavnosti, tokrat pa so oživili dogajanje na zelenici ob reki Krki.

Obiskovalci vseh starosti so se med drugim lahko preizkusili v kolesarjenju, veslanju in gasilskih igrah, uživali v kamišibaju Knjižnice Mirana Jarca, interaktivni glasbeni predstavi SiTi Teatra, se udeležili pohoda do čebelnjaka in teka v gozdu Portoval. Dogajanje so popestrili tudi možnost brezplačne izposoje plovil in vožnja s kanuji po reki Krki, plesna animacija in folklorni nastop. V Mestni občini Novo mesto si prizadevamo ustvariti družinam prijazno okolje, v katerem imajo vse generacije Novomeščanov možnosti za aktivno in kakovostno življenje. Kljub še vedno visokim poletnim temperaturam sta Festival družin in mladinska tržnica pritegnila številne obiskovalce, raznolike aktivnosti pa so ponudile čas in prostor za druženje, sodelovanje in medgeneracijsko povezovanje. Festival družin je s pestro ponudbo in številčno udeležbo potrdil preprosto dejstvo: skupnost nastane, ko si vzamemo čas drug za drugega.

Lenart Lukšič, Ema Koncilijska

Lenart Lukšič, Ema Koncilijska

Festival družin je bil prijazen tudi do okolja. V okviru evropskega projekta BEHAVE, ki ga vodi Mestna občina Novo mesto, smo zagotovili povratne kozarce Čisto Novo mesto ter uredili eko otok z jasnimi informacijami o pravilnem ločevanju odpadkov. Z odgovornim obnašanjem lahko vsak od nas prispeva k temu, da na prireditvah nastane manj odpadkov in da jih čim več pravilno ločimo. Hvala vsem, ki ste na festivalu uporabljali povratne kozarce, ločevali odpadke in s svojim ravnanjem pokazali, da lahko skupaj varujemo čisto in prijazno naravo našega mesta.

CENTER ZA ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV: KO JE REŠITEV V POGOVORU

V odnosih med ljudmi so spori običajen del življenja. Pojavijo se lahko med sosedi, sodelavci, družinskimi člani ali drugimi ljudmi, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Ne moremo jih vedno preprečiti, lahko pa vplivamo na to, kako jih rešujemo. Pomembno je, da spora ne zaostrujemo, temveč poskušamo razumeti okoliščine. Mediacija je zato pot do mirnega reševanja sporov in iskanja rešitve, sprejemljive za obe strani.

KO JE SPOR MOGOČE REŠITI S POGOVOROM

Mediacija je prostovoljen, zaupen in učinkovit način reševanja sporov. V mediaciji stranke ob pomoči mediatorja, nevtralne in strokovno usposobljene tretje osebe, poskušajo doseči mirno rešitev spora.

Za razliko od sodnega postopka, v katerem o sporu odloči sodnik, imajo pri mediaciji odločitve v svojih rokah stranke same. Pri tem jim pomaga mediator, ki vodi pogovor, pomaga razjasniti bistvo spora ter prepoznati interese posamezne strani. Stranke tako ohranijo nadzor nad potekom in izidom postopka

ter same oblikujejo rešitev, ki je zanje sprejemljiva. Dogovorov, do katerih pridemo sami, se namreč lažje držimo.

CENTER ZA ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV

Razlogi za spor so lahko različni. V njihovem ozadju pogosto niso le nasprotujoče si zahteve, temveč tudi različna pričakovanja. Spori pogosto vodijo v prekinitve odnosov in komunikacije, kar vpliva na vsakdanje življenje posameznikov.

Prav zato smo na Mestni občini Novo mesto pred tremi leti ustanovili Center za alternativno reševanje sporov. Občanom

smo s tem ponudili možnost izvensodnega reševanja sporov ob pomoči strokovno usposobljenega mediatorja. Center je namenjen reševanju sporov iz različnih življenjskih razmerij in v zvezi z zahtevki, s katerimi lahko stranke prosto razpolagajo ter se glede njih poravnajo.

V lokalnem okolju je takšen način reševanja sporov še posebej pomemben, ker poleg razreševanja spornih situacij spodbuja komunikacijo med posamezniki in skupinami v skupnosti, odpira prostor za dialog, preverjanje interesov in iskanje skupnih rešitev.

Eno izmed temeljnih načel mediacije je načelo prostovoljnosti. Zato je prvi korak odločitev stranke, da se za reševanje svojega spora odloči za postopek mediacije. Predlog za začetek mediacije je lahko podan tudi enostransko, postopek mediacije pa je izvedljiv samo, če se zanj prostovoljno odločita obe strani. Pred začetkom medijskega postopka je zato treba pridobiti soglasje obeh strank.

Za spore, v katerih ima ena od strank prebivališče ali sedež v Mestni občini Novo mesto, stroške prvih treh ur mediacije krije občina. Večino sporov je mogoče zaključiti v prvih treh urah, običajno na enem ali dveh srečanjih.

KO VSAK VIDI TEŽAVO DRUGAČE

Primer je izmišljen in je namenjen ponazoritvi poteka mediacije.

Soseda Andrej in Marko se več let nista mogla dogovoriti o drevesu, ki je raslo ob meji njunih zemljišč. Veje so segale na Markov vrt, jeseni pa je moral odstranjevati odpadlo listje, zato je od Andreja zahteval, naj drevo poseka. Andrej se s tem ni

strinjal, saj mu je drevo poleti dajalo senco, poleg tega pa je bilo nanj navezanih veliko družinskih spominov.

Vsak je vztrajal pri svoji zahtevi. Marko je želel, da se drevo odstrani, Andrej pa je temu odločno nasprotoval. Sčasoma sta se soseda tudi prenehala pozdravljati.

Mediacija jima je omogočila, da poleg svojih zahtev pojasnita tudi razloge zanje. Pokazalo se je, da Markove največje težave niso bile povezane s samim drevesom, temveč z vejami, ki so segale na njegovo zemljišče, količino odpadlega listja in skrbjo, da bi močnejša veja lahko padla na vrt. Andreju pa je bilo pomembno predvsem to, da drevo ostane.

Ko sta razjasnila svoje interese, sta lahko začela iskati rešitev. Dogovorila sta se, da bodo nevarne in moteče veje ustrezno obrezali. Andrej je prevzel tudi del skrbi za odstranjevanje listja ob meji.

Zgodba o drevesu nam na preprost način prikaže prednosti mediacije. Stranki imata nadzor nad postopkom in aktivno sodelujeta pri oblikovanju rešitve spora, ki je zanju sprejemljiva.

PRVI KORAK JE LAHKO PREPROST

Vsak spor je zgodba zase, vendar je lahko vsak tudi priložnost za drugačen razplet. Namesto da pustimo, da nesoglasje prebiva v dolgotrajnem konfliktu, se lahko odločimo za pogovor in poiščemo pot do sporazumne rešitve.

Morda se zdi prvi korak težak, vendar je lahko preprost: spregovoriti in poskusiti razumeti. Prav v tem je moč mediacije: ljudem omogoči, da svoje spore rešujejo skupaj in da rešitev poiščejo tam, kjer se je spor tudi začel – med njimi.

CENTER ZA ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV pri Mestni občini Novo mesto

07 39 39 242

mediacija@novomesto.si

Občanom omogočamo hitro in učinkovito reševanje sporov ter ohranjanje dobrih odnosov – na prijazen in dostopen način.

Dostop do spletne strani.

Vložite predlog za brezplačen začetek in poskusite z mediacijo!

KAKO DO MEDIACIJE

- Sami ali z nasprotno stranko pošljite **predlog za začetek mediacije** na Mestno občino Novo mesto.
- Oddajte osebno ali preko elektronske pošte.

ZNANOST LOVI RITEM ŽIVLJENJA

Kaj imajo skupnega naravni ritmi, 3D-skeniranje in šah z 960 začetki? Vse to boste lahko Novomeščani spoznali v okviru projekta RhythmOfLife, pri katerem sodeluje tudi Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto.

Boštjan Pucelj

Ritmi nas spremljajo na vsakem koraku: v menjavanju letnih časov in luninih ciklih, spanju, delovanju organizmov ter številnih drugih procesih v naravi. Njihovemu raziskovanju je posvečen evropski projekt RhythmOfLife – Raziskovanje ritmov v naravi in življenju ljudi.

Namen projekta je znanost približati ljudem skozi pojave, ki jih poznamo iz vsakdanjega življenja. V ospredju bodo eksperimenti, igre, znanstvene predstavitve in neposredna srečanja z raziskovalci. Program bo namenjen otrokom in mladim, družinam, učiteljem, študentom, starejšim ter vsem drugim radovednim obiskovalcem.

Trije dogodki za radovedneže vseh generacij

V okviru Evropske noči raziskovalcev Rudolfovo v petek, 25. septembra 2026, pripravlja tri dogodke, na katerih bo mogoče znanost spoznati od blizu.

- Ob 16.30: dan odprtih vrat Rudolfovega

- Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto, Podbreznik 15, Novo mesto

Obiskovalci boste lahko vstopili v raziskovalne laboratorije, sodelovali pri znanstvenih demonstracijah ter spoznali novomeške raziskovalce in njihovo delo.

Predstavilo se bo pet raziskovalnih središč – od naprednih tehnologij in digitalizacije do krožnosti, prenosa tehnologij ter uporabnega kvantnega računalništva.

Vodeni ogledi bodo potekali od 16.30 do 18.30. Zaradi omejenega števila mest se je treba prijaviti po elektronski pošti na naslov info@rudolfovo.eu.

- Ob 18.00: predavanje z moderirano razpravo: 3D-skeniranje - od industrije do dediščine
- Prireditveni atrij Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, Rozmanova ulica 28, Novo mesto

Boštjan Pucelj

Obiskovalci boste izvedeli, kako predmet posnamemo v treh dimenzijah in iz meritev ustvarimo natančen digitalni model. Spoznali boste, kako se 3D-skeniranje uporablja pri razvoju in nadzoru

kakovosti v industriji ter pri digitalnem ohranjanju predmetov kulturne dediščine. Predavanju bo sledila moderirana razprava.

- Ob 18.00: turnir v šahu 960: Ustvarjalna igra znanih pravil
- Učilnica Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, Rozmanova ulica 28, Novo mesto

Rudolfovo in Šahovsko društvo KRKA Novo mesto bosta v Knjižnici Mirana Jarca pripravila brezplačen turnir za začetnike, ljubitelje in izkušene šahiste vseh generacij.

Pri šahu 960 ostajajo običajna pravila, spreminja pa se začetna razporeditev figur. Ker obstaja 960 mogočih postavitev, se igralci ne morejo zanašati zgolj na naučene otvoritve. Vsaka partija zahteva samostojno razmišljanje, prepoznavanje novih vzorcev in ustvarjalnost – lastnosti, ki so pomembne tudi pri raziskovanju.

Prav povezovanje na videz oddaljenih svetov – narave, tehnologije, kulturne dediščine in igre – je bistvo projekta RhythmOfLife. Znanost namreč ni omejena na laboratorije. Začne se tam, kjer nekdo pozorno opazuje svet in si zastavi dobro vprašanje.

Več informacij je na spletni strani www.rudolfovo.eu.

Projekt je financiran iz programa Evropske unije Obzorje Evropa v okviru ukrepov Marie Skłodowska-Curie, sporazum št. 101305421.

Financira
Evropska unija

arhiv Rudolfovo

S KOLESI NAVZDOL, Z DRUŠTVOM SMELO NAVZGOR

Ko otroci popoldneve in vikende namesto pred zaslonom preživijo v naravi na kolesu, se ne učijo le adrenalinske vožnje. Učijo se tudi vztrajnosti in premagovanja strahu, z delovnimi akcijami pa sodelovanja, pomena skupnosti in odgovornosti. Pri Kolesarskem društvu Zverinice sta zaupanje in prostovoljstvo sestavni del delovanja društva, ki težav s pomanjkanjem novih članov nima. Prej nasprotno.

Kot večina nevladnih organizacij je tudi to društvo nastalo, ko se je zbrala skupina ljubiteljev gorskega kolesarjenja in iz svojega hobija sčasoma ustvarila naravi in športu zavezano družino. Konec avgusta letos, v trinajstem letu delovanja, je društvo štelu že okoli 80 članov in imelo več kot sto podpornikov.

Po besedah aktualnega predsednika društva **Marka Bernika** se je društvo nenehno razvijalo, s tem pa so se množili tudi dosežki, koristni za širšo skupnost. Sprva samouki ljubitelji kolesarjenja zunaj asfaltiranih cest in makadamov so danes licencirani trenerji, ki znanje in izkušnje delijo v šoli MTB. Društvo je zaslužno za vzpostavitev t. i. trailov oz. enoslednih kolesarskih poti po Gorjancih in skill parka v Regrči vasi. In če jih še niste srečali med kakšnim kolesarskim spustom v naravi, ste jih zagotovo opazili med akrobatskimi skoki bodisi maja na Glavnem trgu (MTB Situla Jam) bodisi julija, ko so s kolesi skakali v reko Krko. A Bernik od vseh dosežkov in številke raje izpostavi nekaj drugega.

VEČ KOT 3000 UR ZA SKUPNOST

Čeprav so Zverinice športno društvo, ena njihovih najpomembnejših številok ni povezana s tekmovanji. Na leto izvedejo okoli 25 delovnih akcij, v katerih opravijo več kot 3000 ur prostovoljnega dela. V to število niso vključene druge aktivnosti društva, kot so treningi, MTB šola in tabori oz. kampi.

»Lepo je videti, kako se je oblikovala enotna ekipa. Klubskim kolegom in staršem ni težko karkoli postoriti za društvo in razvoj gorskega kolesarjenja pri nas. Vse to pa je posledica iskrenega odnosa in vzpostavljenega zaupanja,« pravi Bernik.

Zverinice namreč same vzdržujejo tako svoj *skill park* kot gorjanske poti, v teh delovnih akcijah pa sodelujejo tudi otroci. Pograbijo listje, umaknejo veje in pomagajo pri preprostejših opravilih, predvsem pa vidijo, koliko dela je potrebnega, da lahko potem uživajo v urejenih poteh. »Otroci tako vidijo, kaj vse je treba, da potem imamo svoj *trail*. In po celem dnevu potenja sledi zaslužena nagrada oziroma druženje na pikniku,« pojasnjuje Bernik.

Prostovoljstvo je pri Zverinicah del društvene kulture. Ob vpisu člane seznanijo, da je sodelovanje pri delovnih akcijah moralna obveznost. Otroci tako že zgodaj dobijo pomembno izkušnjo: če želiš nekaj uporabljati in ohraniti, moraš za to tudi nekaj narediti.

MTB ŠOLA RASTE

Kot omenjeno, se je z razvojem društva pokazala tudi potreba po sistematičnem delu z otroki in pred tremi leti je nastala prva

Tradicionalne skoke v reko Krko so tudi letošnjega julija popestrili člani KD Zverinice, ki so v reko skakali s kolesi. Na Kandijem mostu pa so priredili še tekmovanje v vožnji po zadnjem kolesu. 📷 Marcel Hrovatič

Utrinek z zaključnega piknika šole MTB, na katerem so mladi kolesarji in kolesarke pokazali, kaj vse zmorejo. 📷 Maja Bernik

šola MTB na Dolenjskem. »Mi, samouki, se zavedamo, da smo se vsega skupaj naučili narobe. Zato smo šli na usposabljanja in izobraževanja, da imamo danes uradne trenerje,« pravi Bernik in doda, da je društvo doslej plačalo izobraževanje desetim trenerjem, ki svoje znanje nadgrajujejo in redno obnavljajo licence.

V prvem letu je pri njih treniralo deset otrok, večina teh pa je z njimi še danes. Bernik ne skriva zadovoljstva, ko opiše njihov napredek: »Nam trenerjem je najlepša nagrada, ko so učenci hitrejši od nas, seveda brez padca. Takrat vemo, da smo zmagali.«

V šolo sprejmejo otroke, starejše od osmih let, rezultat dobrega dela pa je tudi vse večji vpis. Letos so učili že 40 mladih kolesarjev, v novi sezoni jih bo najverjetneje še okoli 20 več. Vpise so zaključili sredi septembra, za morebitno prosto mesto pa naj se starši obrnejo na klub, vse informacije bodo našli na spletni strani www.drustvo-zverinice.si.

VARNOST NA PRVEM MESTU

Gorsko kolesarjenje je širok pojem in zajema več disciplin, Zverinice pa se za zdaj najbolj najdejo v *enduro* kolesarjenju. Pri tem velja, da kolesarji hrib osvojijo le z lastno močjo, nato pa se po enoslednih progah spustijo v dolino. Na tekmah se meri zgolj čas spusta. Po Bernikovih besedah gre za eno najhitreje rastočih kolesarskih disciplin pri nas in po svetu, ki je na kakšnih posnetkih na YouTube pogosto videti precej bolj nevarna, kot je v resnici.

Pri Zverinicah otroke dva- do trikrat na teden vodijo izobraženi trenerji in po njegovih besedah imajo glede na veliko število treningov in otrok zelo malo poškodb. Tu vnovič omeni zaupanje staršev, ki so vključeni v življenje društva, od piknikov do delovnih akcij, na začetku sezone pa jih lahko bolj spoznajo tudi na dnevu odprtih vrat.

»Če otrok pokaže interes za gorsko kolesarjenje, tudi za skoke in podobno, je veliko bolje, da se gre ta šport z nami, v varnih in nadzorovanih okoliščinah z izkušenimi trenerji, kot da vse to le gledajo na spletu,« pravi Bernik. Hkrati poudari, da nikogar v ničesar ne silijo – če je kakšen del proge za koga pretežak, sestopi s kolesa in kasneje nadaljuje z vožnjo. »To je pri nas povsem normalno.«

TUDI POZIMI GRE

Pri Zverinicah vozijo vse leto. Ko so zimske razmere zahtevnejše, trening preselijo v telovadnico, kjer razvijajo koordinacijo, moč, vzdržljivost, akrobatiko ... Starejši pozimi zaradi krajšega dneva v naravi trenirajo tudi v mraku, z lučkami na čeladah, kar prinese drugačen pogled na teren.

»Pozimi zna biti oprijem še boljši kot v suši in vročini. Med vožnjo v polmraku ali mraku spet razvijaš neke druge veščine, gledati moraš bolj daleč naprej. Tudi poleti je tako, da na isti progi nikoli ni povsem enako, saj smo vendar zunaj v naravi,« pripoveduje in poleg MTB šole omeni še kamp MTB.

Letošnjega štiridnevnega tabora na Gorjancih se je konec avgusta poleg petih zverinic udeležilo še 18 otrok, tudi iz drugih krajev Slovenije. »In ves čas so bili vsi brez telefonov. Pa jih nihče ni niti pogrešal,« doda predsednik društva, ko našteva prednosti treninga na svežem zraku, druženja z vrstniki in pridobivanja izkušenj, ki jih ne more ponuditi noben zaslon ali še tako pametna naprava.

SMELE NAČRTI

Zverinice so že pred leti med prvimi »ugriznile v kisko jabolko« in se lotile urejanja enoslednih poti na Gorjancih, ki v izogib morebitnim konfliktom potekajo zunaj planinskih in pohodniških poti. Na Gorjancih imajo tako približno deset kilometrov enoslednic (trailov), pri čemer se zahvaljujejo tako lastnikom zemljišč za vsa soglasja, tudi Zavodu za gozdove in predvsem KS Gabrje in MO Novo mesto.

Trenirajo tudi na pumptracku pri Tušu, eden ustanovnih članov Marjan Zver, KS Regrča vas in občina pa so zaslužni tudi za njihov skill park s skakalnicami in vsem ostalim v Regrči vasi. »Kot na Gorjancih, le v manjšem obsegu.«

Želja društva je, da bi v okolici Novega mesta uredili še več različnih, urejenih poti, primernih za različne starosti in načine vožnje. »Želimo si tudi, da bi lastniki zemljišč prejeli ustrezno nadomestilo,« poudari Bernik in našteje še vrsto smelih načrtov društva: da bi se jim pridružilo več deklet, da bi v središču Novega mesta priredili tekmo svetovnega pokala v *slopestyle*, saj je v njihovih vrstah tudi zelo uspešen Matevž Turk iz Herinje vasi ... »Zahvaljujem se vsem dosedanjim sponzorjem in podpornikom. A če že govoriva o željah, bi dodal še eno. Poleg zverinic se s tem športom ukvarja vsaj še enkrat toliko ljudi, ki uporabljajo tudi naše poti. Pa če se že ne včlanijo v društvo ali sodelujejo na naših delovnih akcijah, naj namenijo vsaj kakšen prostovoljni prispevek. Ne gre za društvo, gre za dekleta in fante, ki pridno sodelujejo in »švicajo« z nami, da imamo vso to infrastrukturo. Za vsaj tisti sendvič in sok. Na to naj pomislijo,« še doda in zaključi z zahvalo: »Vsem dekletom in fantom, ki pomagajo, in seveda vsem družinam, vključno z mojo. Hvala tudi za vso potrpežljivost in razumevanje.«

MTB Situla Jam oz. atraktivno tekmovanje v disciplini Best Trick je maja potekalo na Glavnem trgu. V društvu si želijo, da bi v središču mesta gostili tudi kakšno tekmo svetovnega pokala. 📷 Maja Bernik

Zverinice z aktualnim predsednikom društva Markom Bernikom (v sredini v modri majici) v svoje vrste vabijo ljubitelje in podpornike gorskega kolesarjenja. 📷 Tadej Bernik

Zverinice imajo skozi leto vsaj 25 delovnih akcij, saj sami vzdržujejo tako svoje poti po Gorjancih kot skill park v Regrči vasi. Na posnetku je Marjan Zver, eden ustanovnih članov, po katerem so skovali tudi ime društva. 📷 Marko Majhen

MI PLAVAMO! PA TI?

Ko je jeseni 2023 v Češči vasi zaživel novomeški bazen, je Tatjana Lapuh v njem prepoznala priložnost za razvoj parašporta na Dolenjskem. Danes ima Novo mesto, zahvaljujoč njenemu Športnemu društvu Plavalček, več novih državnih prvakov in prvakinj, njihovi člani in članice osvajajo tudi mednarodne medalje, predvsem pa skozi šport postajajo bolj samozavestni, samostojni in povezani.

Plavalčki na 15. Evropskih igrah v Brnu. arhiv društva

ŠD Plavalček je trenerka plavanja Tatjana Lapuh, ki je opravila tudi vse licence Plavalne zveze Slovenije, Olimpijskega in Paraolimpijskega komiteja na področju športa invalidov, ustanovila leta 2012. »Po dobrem desetletju dela v Krškem, kjer se je vsa zgodba čudovito razvila, v Novem mestu tako nisem začela povsem iz ničle. Nova je bila le lokacija in ljudje,« pravi ustanoviteljica in predsednica društva.

V Plavalčku so dobrodošli otroci in odrasli z različnimi oblikami in stopnjami invalidnosti – gibalno ovirani, stepi in slabovidni, gluhi in naglušni ter osebe z motnjami v duševnem razvoju. Pridružijo se jim lahko tudi sorojenci. »Pri nas je zgodba obratna – mi priključujemo oz. vključujemo neinvalidne,« pojasnjuje Tatjana Lapuh.

Novomeška ekipa je v tem času lepo napredovala. Nastali sta dve tekmovalni selekciji, pri čemer cilj ni le učenje plavanja, temveč obvladovanje tekmovalnih tehnik in nastopanje na tekmovanjih – tako doma kot na tujem. Trenirajo dvakrat tedensko, nekateri tudi pogosteje. Med njimi je denimo srednješolka Ema. »Ema je gibalno ovirana in trenira trikrat tedensko, saj sem v njej takoj prepoznala potencial,« pripoveduje ponosno, »tudi Uroš, ki je slaboviden, je iz istega testa ...«

Ob pripovedovanju o njenih plavalčkih je nasmeh ne zapušča, razen ko pomisli na odnos nekaterih do parašporta in parašportnikov. »Ujezi me, ko sočutno rečejo, kako lepo je, da »nekaj migajo«. Nič ne migajo! Trenirajo in tekmujejo kot v vseh ostalih klubih, seveda glede na zmožnosti. A če bi se še radi primerjali, potem sedite v invalidski voziček in skušajte sede zadeti košarkarski koš.«

No, plavalčki – tudi njihova mlajša novomeška enota – »koše zadevajo« serijsko. Na letošnji jubilejni, 40. prireditvi Športnik leta je bilo med 66 prejemniki županovih priznanj, ki jih dobijo športniki za osvojene naslove državnih prvakov oz. nastope v reprezentanci Slovenije, kar osem plavalčkov! Julija jih je pet nastopilo v Brnu na Češkem na 15. Evropskih igrah mladih invalidov – Emil Open, kjer so v konkurenci več kot 800 udeležencev iz 12 držav osvojili kar sedem medalj. A medalje so le del zgodbe.

Plavalčki s treningi in tekmovanji pridobivajo samozavest, nova prijateljstva in izkušnje, predvsem pa se učijo samostojnosti. Osnovnošolec Eman ob prihodu v ŠD Plavalček še ni znal plavati, danes osvaja medalje in plavalni črv krasi steno le še v spomin, kako daleč je napredoval. »Eman se je z invalidskim vozičkom sploh prvič odpravil v tujino, po Brnu z nami potoval s tramvaji ipd. Poleg osvojene medalje je tu še toliko drugih dosežkov, ki so zanje enako pomembni. In na katere smo vsi enako ponosni,« ji ob pripovedovanju vnovič zažarijo oči. Seveda ne le njej. »Ko daš v vodo neinvalidnega rekreativnega plavalca in našega plavalčka, recimo Roka, ki ima Downov sindrom. Pa mi starši povedo, da so ga na morju ostali gledali precej sočutno, dokler ni zaplaval. In so ob njegovem plavanju delfina ostali brez besed.«

»Moj cilj je, da glede parašporta odpiramo vrata, tudi glave. Pri mojih plavalčkih pa, da jih spodbujam k samostojnosti,« pravi Tatjana Lapuh. »Ko parašportnik napreduje, se spremeni tudi njegov pogled nase, drugače ga začnejo videti sošolci, starši in okolica.«

ŠD Plavalček, ki ga med drugimi podpirata MO Novo mesto in Krka, d. d., Novo mesto, zato ni le plavalni klub, ampak tudi prostor, kjer se rušijo predsodki in odpirajo priložnosti. Društvo želi svojo novomeško zgodbo razvijati naprej, zato v svoje vrste vabi nove paraplavalce in paraplavalke, pa seveda tudi podpornike oz. sponzorje. O njihovih uspehih doma in na tujem se lahko prepričate na društveni strani Facebook, kjer med drugim radi pravijo: »Mi plavamo! Pa ti?«

Ponosni prejemniki županovega priznanja na Športniku leta za 2025; v sredini tudi omenjena Eman in Ema. V ozadju nasmejana trenerka Tatjana Lapuh. Kristijan Bišof

JESENSKI UTRIP TURIZMA V NOVEM MESTU

Jesenski meseci bodo na področju turizma v Novem mestu tudi letos pestri in vsebinsko raznoliki. TIC Novo mesto, ki deluje v okviru Zavoda Novo mesto, skupaj z lokalnimi ponudniki in partnerji pripravlja dogodke, ki povezujejo turistično ponudbo, kulturno dediščino in gastronomijo ter vabijo k raziskovanju mesta in njegove okolice.

Davorin Pavlenič

SVETOVNI DAN TURIZMA: TURIZEM, KI POVEZUJE

Med 25. in 27. septembrom 2026 bo Novo mesto zaznamoval svetovni dan turizma, ki ga TIC Novo mesto pripravlja v sodelovanju z lokalnimi ponudniki. Obiskovalce čakajo različni dogodki, dejavnosti, predstavitve in ogledi. Program bo povezal dogajanje na Glavnem trgu, predstavitve lokalne ponudbe, aktivnosti in ponudnikov na Trški gori ter predstavitev možnosti raziskovanja mesta z e-kolesom. Namen dogodka je domačinom in obiskovalcem približati turistično ponudbo Novega mesta in poudariti pomen sodelovanja med lokalnimi ponudniki.

Svetovni dan turizma, ki ga po svetu zaznamujemo 27. septembra, bo letos potekal na temo »Digitalna agenda in umetna inteligenca za preoblikovanje turizma«. Tudi v Novem mestu bo dogodek priložnost za povezovanje, spoznavanje lokalne ponudbe in razmislek o prihodnosti turizma. Skupaj ustvarjamo prostor, v katerem je turizem več kot le potovanje – je priložnost za povezovanje, spoštovanje in navdih.

PARK OB GRADU GRM – NEKDAJ, DANES IN V PRIHODNJE

V jesensko dogajanje se vključujejo tudi dnevi evropske kulturne dediščine 2026, ki bodo med 26. septembrom in 10. oktobrom potekali pod naslovom »Dediščina v vrtincu sprememb – priložnosti in izzivi«.

TIC Novo mesto in ZVKDS OE Novo mesto pripravljata vodenje »Park ob gradu Grm – nekdanj, danes in v prihodnje«, ki bo 7. oktobra ob 16. uri. Udeležence bo vodil Mitja Simič, univ. dipl. inž. krajinske arhitekture in konservatorski svetovalec na ZVKDS OE Novo mesto.

Predstavil bo zgodovino in razvoj območja ob gradu Grm, kjer se je ohranil edini grajski park na območju Novega mesta. Udeleženci bodo spoznali zgodovinski razvoj parka, njegove ohranjene elemente, izzive varovanja dediščine ter možnosti revitalizacije in prihodnjega urejanja prostora. Vodenje bo odprlo tudi vprašanje pomena parka kot prostora kakovostnega bivanja, rekreacije in trajnostnega razvoja. Vodenje je brezplačno, prijave pa sprejema TIC Novo mesto.

OKUSI NOVO MESTO 2026: NOVEMBER V ZNAMENJU ŠTRUKLJEV

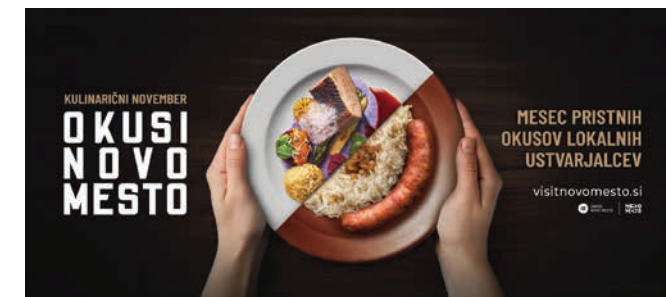
Po septembrskem in oktobrskem dogajanju bo november v znamenju lokalne gastronomije. Okusi Novo mesto 2026 bodo od 1. do 30. novembra povezali gostinske ponudnike in obiskovalce skozi skupno gastronomsko zgodbo Dolenjske.

Letošnja osrednja tema so štruklji, tradicionalna jed, ki jo bodo sodelujoči ponudniki predstavili na različne načine in ji dodali svoje kulinarčne interpretacije. Ves november bodo tako obiskovalci lahko odkrivali različne okuse, recepte in zgodbe, povezane s štruklji, ter spoznavali ponudbo sodelujočih gostinskih ponudnikov.

Projekt, v katerega se vključujejo gostinski ponudniki, lokalni pridelovalci, institucije in drugi partnerji, ki skupaj soustvarjajo gastronomsko zgodbo prostora, ni namenjen le promociji posameznih jedi, temveč predvsem povezovanju lokalnega okolja in krepitev prepoznavnosti Novega mesta kot gastronomske destinacije.

Zaključni dogodek bo 27. novembra 2026 v Kulturnem centru Janeza Trdine, kjer bo potekala strokovna konferenca, namenjena gostinskim ponudnikom, lokalnim pridelovalcem, dobaviteljem, strokovni javnosti in drugim deležnikom. Konferenca bo priložnost za povezovanje, izmenjavo znanja in izkušenj ter razmislek o nadaljnjem razvoju lokalne gastronomije.

Vabljeni na jesensko dogajanje v Novo mesto – odkrijte lokalne zgodbe, doživetja, kulturno dediščino in okuse Dolenjske!

NAJPREJ IZZIV, NATO TEHNOLOGIJA

Pomanjkanje kadra, višji stroški poslovanja in vse večje zahteve kupcev so med največjimi izzivi proizvodnih podjetij. Digitalizacija in avtomatizacija lahko pomembno prispevata k večji produktivnosti, boljši kakovosti in razbremenitvi zaposlenih, vendar le, če izbrana rešitev izhaja iz dejanskih potreb podjetja.

Razvojni center Novo mesto v okviru evropskega projekta **SRC-EDIH 2.0** malim in srednje velikim podjetjem ponuja **brezplačno** strokovno podporo pri digitalizaciji in avtomatizaciji proizvodnih procesov. Pri svojem delu izhaja iz vprašanja, kateri problem želi podjetje rešiti, ne pa iz izbire posamezne tehnologije.

Sodelovanje se praviloma začne z ogledom proizvodnje in pogovorom z zaposlenimi, ki procese najbolje poznajo. Strokovnjaki nato prepoznajo ozka grla, ponavljajoča se ročna opravila in področja, kjer nastajajo največje izgube. Na tej podlagi pripravijo predlog rešitve ter po potrebi tudi simulacijo procesa.

Podjetje lahko tako še pred naložbo preveri, kako bi avtomatizacija delovala v praksi, kakšne prilagoditve bi bile potrebne in kakšne učinke bi lahko imela na produktivnost, kakovost ter organizacijo dela. Razvojni center podjetjem v regiji pomaga tudi pri presoji ekonomske upravičenosti, iskanju virov financiranja in izobraževanju zaposlenih.

Na ta način je že sodeloval s podjetji iz različnih dejavnosti, med drugim s tiskarnami, mizarstvi in proizvajalci

Arhiv RC NM

strešnih kritin. Podjetjem je pomagal priti do faze, ko so bila tehnično in poslovno pripravljena na naložbo ter so jasno razumela stroške, tveganja, potek izvedbe in pričakovane koristi.

Projekt SRC-EDIH 2.0 tako podjetjem omogoča, da se digitalizacije lotijo

premišljeno, z manj tveganja in z jasno opredeljenimi cilji.

Več informacij:
Slavko Erlah
041 285 294 | slavko.erlah@rc-nm.si

ERASMUS+: PRILOŽNOST ZA NOVE ZAČETKE

Erasmus+ je evropski program, ki omogoča mednarodno sodelovanje na področju izobraževanja in usposabljanja ter s tem širi naša obzorja. Učenci in dijaki se lahko prek šole vključijo v krajše, običajno enotedenske izmenjave, na katerih

skupaj z vrstniki drugih evropskih držav sodelujejo pri različnih dejavnostih. Študentje lahko v tujini opravijo del študija ali se za nekaj mesecev vključijo v praktično usposabljanje. Na voljo je tudi Erasmus za mlade podjetnike, ki novim podjetnikom nudi priložnost, da svoje izkušnje nabirajo v malih ali srednje velikih podjetjih (MSP) v sodelujočih državah. Erasmus+ zato ni le potovanje v tujino, je pomemben korak iz območja udobja in začetek novega poglavja, ki odpira številne priložnosti za osebno in strokovno rast. Za več informacij pišite EUROPE.DIRECT@rc-nm.si in nam sledite na družbenih omrežjih.

NOVO ŠOLSKO LETO, NOVE (TRAJNOSTNE) POTI PO NOvem MESTU

September prinaša živahnejši promet na novomeške ulice. Otroci se vračajo v šole in vrtce, odrasli v ustaljeni delovni ritem, na cestah pa je znova več vozil. Začetek novega šolskega leta je zato primeren trenutek za razmislek, ali lahko vsaj nekatere vsakodnevne poti opravimo drugače.

Sprememba ni nujno velika. Začnemo lahko z eno potjo na teden, ki jo namesto z avtomobilom opravimo peš, s kolesom ali mestnim avtobusom. Na krajših razdaljah je hoja pogosto najpreprostejša izbira – brez iskanja parkirnega prostora in hkrati z nekaj dodatnega gibanja.

Za poti v središče mesta, do šole, zdravstvenega doma, avtobusne postaje ali po drugih opravkih lahko uporabimo tudi mestni avtobus. Aktualni vozni redi posameznih linij in shema mestnega prometa so objavljeni na spletni strani Mestne občine Novo mesto. Za uporabo mestnega potniškega prometa sta na voljo kartica in mobilna aplikacija SITIUUM, enkratno vozovnico pa je mogoče kupiti tudi z gotovino na avtobusu.

Za krajše poti po mestu je na voljo sistem izposoje koles GoNm, ki je del širšega sistema DBK Bike. Različne načine prevoza lahko med seboj tudi povezujemo – del poti opravimo peš, nato pa nadaljujemo z avtobusom.

TRAJNOSTNO TUDI V KNJIŽNICO

Da je lahko trajnostna mobilnost del povsem vsakdanjih opravkov, dokazuje tudi regijska akcija Trajnostno v knjižnico!, ki jo letos izvajamo že drugič. Do 31. oktobra 2026 lahko obiskovalci Knjižnice Mirana Jarca za vsak prihod peš, s kolesom ali na drug trajnostni način prejmejo nalepko. Ko jih zberejo pet, izpolnjen kartonček oddajo in sodelujejo v nagradnem žrebanju. Pobuda tako na preprost način povezuje trajnostno mobilnost, branje, zdrav življenjski slog in skrb za okolje.

POLNI ZAGONA TUDI SEPTEMBRA

Dodatni zagon kolesarjenju daje nacionalna pobuda Polni zagona – kolesarimo v službo. Letošnja spomladanska izvedba je bila najuspešnejša doslej: sodelovalo je skoraj 2.700 kolesarjev, povezanih v 221 ekip, in več kot 160 delodajalcev, skupaj pa so prekosarili skoraj 407.000 kilometrov. Posebej

Arhiv RC NM

uspešno je bilo Novo mesto, ki je po deležu sodelujočih prebivalcev osvojilo drugo mesto v Sloveniji, takoj za Ljubljano. Organizatorji so pri Novem mestu izpostavili tudi izrazito rast števila sodelujočih kolesarjev.

In zgodbe še ni konec – s polnim zagonom se nadaljuje tudi septembra. Organizatorji že napovedujejo novo jesensko nadaljevanje pobude, podrobnosti pa bodo razkrili naknadno. Naj bo uspeh Novega mesta dodatna spodbuda, da tudi jeseni za pot v službo, kadar je to mogoče, izberemo kolo.

Septembra bo trajnostna mobilnost še posebej v ospredju. Od 16. do 22. septembra 2026 bo potekal Evropski teden mobilnosti, ki tudi letos ohranja temo »Mobilnost za vse!« s posebnim poudarkom na mobilnosti različnih generacij.

Naj bo september zato priložnost za majhne spremembe: kakšno pot opravimo peš, se v službo odpeljimo s kolesom, do knjižnice pridimo trajnostno ali za vsakodnevne opravke izberimo mestni avtobus. Morda prav ena drugače opravljena pot postane nova navada, ki jo ohranimo tudi po koncu septembrskih aktivnosti.

Arhiv RC NM

150 LET PESNIKA DRAGOTINA KETTEJA V NOVOMEŠKI KNJIŽNICI

Letos mineva 150 let od rojstva pesnika Dragotina Ketteja (1876–1899), pomembnega predstavnika slovenske moderne, literarnega obdobja s preloma 19. v 20. stoletje. Čeprav je Kette v Novem mestu obiskoval gimnazijo samo dve leti, je bilo prav novomeško obdobje najbolj ustvarjalno v njegovem življenju.

Dragotin Kette, delo slikarja Antona Čeha z začetka 20. stoletja.
Boštjan Pucelj

Zato ni naključje, da je od vseh literatov Novo mesto ravno njemu postavilo največ spomenikov. Po njem se imenujeta kostanjev drevored in ulica z istim imenom, ki vodi mimo hiše pod Marofom, kjer je pesnik živel v drugem letu bivanja. Po Ketteju se imenujeta tudi ena od novomeških osnovnih šol in učna pot, verzi njegove pesmi *Na trgu*, s katero je ovekovečil novomeški osrednji trg, pa so vklesani v kamniti vodnjak na zgornjem delu Glavnega trga. In nenazadnje, pred mestno hišo se poleg Trdinovega nahaja tudi Kettejev doprsni kip. Kette je torej močno zaznamoval Novo mesto, a vsega naštetega ne bi bilo, če ne bi

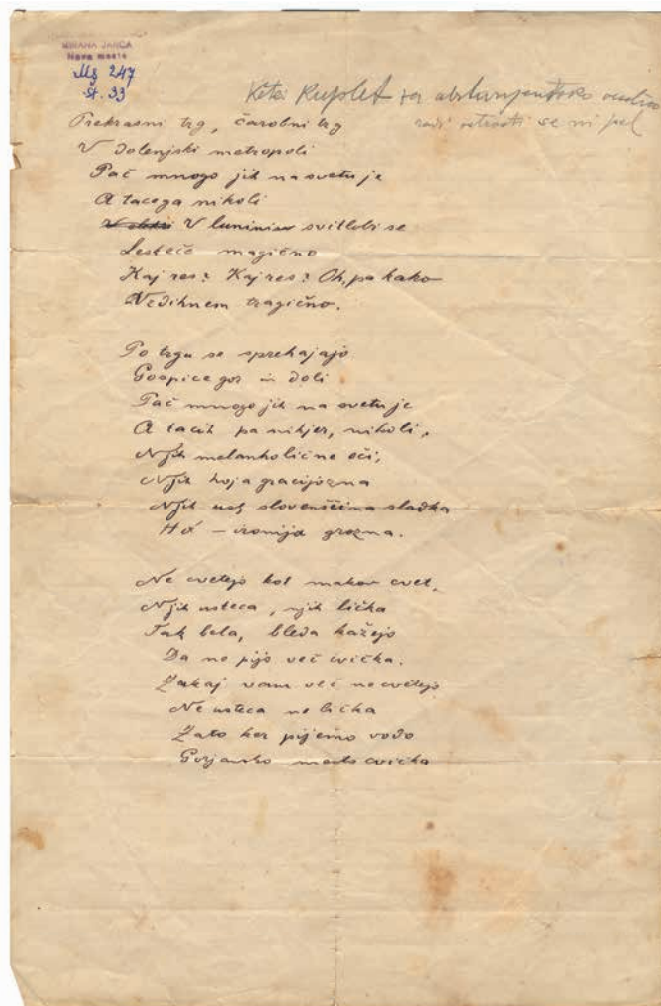
pred tem tudi Novo mesto zaznamovalo pesnika in pustilo številne sledi v njegovem delu.

Oba gimnazijska razreda je Kette v Novem mestu zaključil brez večjih težav. A bolj kot šolsko okolje je bila pomembna njegova obšolska dejavnost. Takoj po prihodu v dolensko prestolnico je Kette skupaj s somišljeniki ustanovil tajno dijaško društvo Zadruga. Tu so dijaki nemoteno izražali svoje mnenje, brali svoja dela, polemizirali med seboj, predvsem pa se je Kette oglašal kot glavni kritik in govornik. Sestanki Zadruge so bili kar v Kettejevem stanovanju v Kandiji, kjer je pesnik stanoval

prvo leto. V drugem letu njegovega bivanja v Novem mestu pa je pesnika zaznamovala predvsem ljubezen do Angele Smola, hčerke novomeškega sodnega svetnika, ki je spodbudila nastanek njegovih najlepših ljubezenskih pesmi.

Zavedajoč se pomena pesnika Ketteja za slovensko književnost, se je Bogo Komelj, prvi upravnik nekdanje Študijske knjižnice v Novem mestu, z veliko vnemo posvetil zbiranju gradiva, ki se nanaša na Kettejevo življenje v našem

mestu. Zapuščina, ki jo danes hranimo v novomeški knjižnici, je precej skromna, a predvsem zaradi tega, ker je pesnik umrl star le triindvajset let. Med gradivom najdemo pisma, fototeko in nekaj rokopisov, ki osvetljujejo pesnikovo osebnost in literarno dejavnost. Zbrano gradivo je pomemben dokaz Kettejeve mladostne ustvarjalne energije v tem času in zgovorno priča o bogati literarni tradiciji Novega mesta. Kljub skromnosti zapuščine lahko z njeno

Kettejev rokopis pesmi *Prekrasni trg* iz arhiva novomeške Zadruga

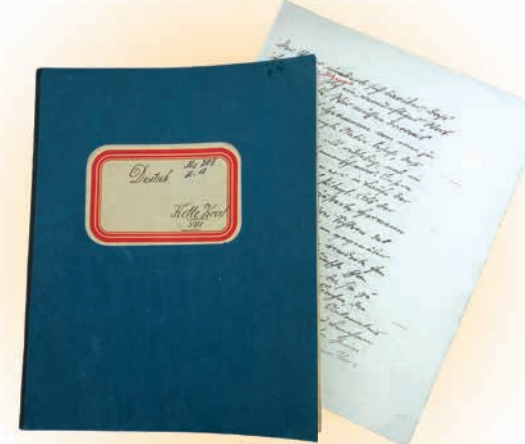

Fotografija maturantov novomeške gimnazije leta 1898. Kette sedi v prvi vrsti, skrajno desno.

pomočjo sestavimo celovito zgodbo o pesnikovem življenju in delovanju v Novem mestu.

Obeležitvi jubileja se bo novomeška knjižnica kot ena osrednjih kulturnih ustanov v mestu jeseni pridružila z ulično razstavo, na kateri bo predstavljeno gradivo, povezano s Kettejem. Hkrati bo o njegovem novomeškem obdobju na portalu Kamra

objavljena digitalna zbirka, na portalu Obrazi slovenskih pokrajin pa bodo dopolnjena oziroma na novo pripravljena biografska gesla oseb, povezanih s Kettejevim bivanjem v mestu. S tem knjižnica ne obeležuje le spomina na pesnika, temveč tudi uresničuje svoje domoznansko poslanstvo – približevati javnosti gradivo in zgodbe o ljudeh, ki so zaznamovali lokalni prostor.

Spominski predmet iz Kettejevega šolskega življenja – zvezek za nemščino, ki ga je pesnik uporabljal v osmem razredu gimnazije

Angela Smola (1881–1973), Kettejeva pesniška muza

OD KOŠČKOV SREČE PROTI SLEDOVOM V KRVI

Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine ob manjših dogodkih strokovne narave ohranja tradicijo dveh velikih projektov, tj. literarnega in likovnega natečaja v prvi polovici leta in izid knjige v zbirki Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine v drugi polovici leta.

Nagrajenci natečaja 2026 (arhiv SdDBK)

V ponedeljek, 25. maja 2026, je Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine v Knjižnici Mirana Jarca pripravilo slovesen dogodek, na katerem smo se spomnili društvene 50-letnice (1976–2026) ter hkrati zaključili 11. literarni in 7. likovni natečaj, ki sta bila posvečena Belokranjcu Lojzetu Krakarju, saj smo udeležence povabili k ustvarjanju z njegovimi verzi

... » morda je v tej drobni solzi, / ki na roki se leskeče, / tudi košček tihe sreče / iz vseh naših belih sanj.«

V uvodnem nagovoru so zbrane nagovorili Marinka Cerinšek, predsednica društva, podžupan MONM g. Urban Kramar ter dr. Jožica Jožef Beg, predsednica Zveze slovenskih slavističnih društev, ki je orisala 50-letno pot našega društva in njegov pomen v lokalnem okolju. Društvenemu dogodku se je pridružila tudi gospa Simona Gorjup kot predstavnica glavnega sponzorja našega natečaja, tj. Krke, tovarne zdravil, d. d., Novo mesto. Kulturni del programa so oblikovali nagrajeni avtorji z branjem svojih del ter sedem gimnazijskih glasbenikov s svojo mladostno energijo pod mentorstvom Tomaža Koncilije. S svojimi besedami je prireditev obogatila in povezala Mojca Mežik, članica našega društva.

Natečaj poezije in kratke proze je že 11. leto dopolnil zbornik. Letošnji z naslovom *Koščki sreče* v prvem delu prinaša

pregled društvenih dogodkov za minulo enoletno obdobje (maj 2025 –maj 2026, Marinka Cerinšek, predsednica društva) ter članek Rose Mohar z naslovom *Lojze Krakar (1926–1995)*. V drugem delu zbornika je objavljeno 127 literarnih prispevkov 75 udeležencev natečaja po skupinah – osnovnošolci, srednješolci in odrasli ter 17 likovnih izdelkov 51 osnovnošolcev iz OŠ Belokranjskega odreda Semič. Zbornik je uredila Marinka Cerinšek, oblikoval in pripravil za tisk Ivo Šteblaj, tiskal pa Srečko Berus, BS Teams.

Z drugim projektom, ki ga društvo pripravlja za jesen, bomo bralce skupaj s pisateljico Ilko Vašte povabili v daljno preteklost, v čas Indoevropcev. Ilka Vašte je zasnovala roman *Sledovi v krvi*, ki ga je napovedala že v svoji avtobiografiji, do izdaje pa ni prišlo. V društvu smo zelo hvaležni dedičem Ilke Vašte, da so nam zaupali del zapuščine (ta je zdaj na varnem v Domoznanskem oddelku Knjižnice Mirana Jarca), posebno odkritje pa je bil rokopis zgodovinskega romana, ki bo prvič prišel med bralce prav v naši zbirki. Pisateljica je v romanu uporabila ok. 100 besed v starodavnem jeziku sanskrt, zato smo dali rokopis pregledati Oddelku za primerjalno jezikoslovje na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Izkazalo se je, da se je Ilka Vašte izjemno poglobila v tematiko, tako da je odlično spremno besedo in slovar sanskrtskih izrazov napisal dr. Luka Repanšek, ki bo roman s prvotnim naslovom *Čaravieti*,

Čaravieti! (Potuj dalje, potuj dalje!) 2. oktobra predstavil tudi na slovenskem slavističnem kongresu v Brežicah.

Želimo si, da bi bralci z zanimanjem sprejeli tudi zadnjo knjigo pisateljice, ki se je tudi s svojimi deli vedno znova vračala v Novo mesto. Roman je z ilustracijami obogatil ilustrator Miha Henigsmann, ki je ilustriral že lansko slikanico Krakarjevih pesmi *V sončni dan*. Izid knjige bomo pospremili tudi s posvetom o ustvarjanju Ilke Vašte, ki ga načrtujemo za drugo polovico novembra. Ker bo posvet namenjen ne le strokovni, ampak predvsem najširši javnosti, že zdaj prisrčno vabimo vse ljubitelje dobre literature, da se ga udeležite.

Naslovi knjig v zbirki Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine (arhiv SdDBK).

arhiv GRC NM

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	GORSKI DNEVNI METULJ	Z VODO MEŠANO GAŠENO APNO ZA BELJENJE	OLIVER TWIST	MOŽNOST NESREČE ALI ČESA SLABEGA	DOLGO OBDOBJE, VEK	NIKO ŠTRITOF	FIATOV MODEL	NAKLADAČ, GOBEZDALO	POGAN, VELIKAN
NAROČNICA NA ABONMA									
ZAČIMBNA RASTLINA S TEMNO ZELENIMI LISTI									
OTTO LOEWI		VOJKO ANŽELJČ AMERIŠKI IGRALEC (NICOLAS)				TLA ... IN JANG			
PRIŽNICA					POSEL, SLUŽBA				VULKAN NA SICILIJU
PETI DEL CELOTE					FILM F. ČAPA IZ LETA 1962			ALBERT EINSTEIN GRADBENI PODPORN ELEMENT	
112 SOS	GNOTNA POSLEDICA NESREČE	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC COSTNER	RIDLEY SCOTT	JAPONSKA VALUTA AMERIŠKI PEVEC REED			GNAVJE, ZAGNANOST LILY ALLEN		
BARVA PURPUR						ČEŠKI SKLADAT. JANAČEK SIMBOL KANADE		LETEČI PETER NOVOZE- LANDSKI DOMAČIN	
HRVAŠKA PEVKA (TEREZA)							SAMOTA PENJAČA, KLAMFA		
ORNELLA VANONI		KOST POD- LAHTNICA BOKSAR TYSON				REČ, PREDMET SPAČENA PRIKAZEN			ILIRSTVO KOPNA POVRŠINA
OBLAK PEPELA, PLINA IN SAJ NAD OGNJEM			JAVK, STOK SNEŽINKA, KOSMI				GRENKA PIJAČA HRVAŠKI PEVEC (IVAN)		
PEVKA HORVAT					SVARILU MLADA AMERIŠKA POP PEVKA (BILLIE)				
POMOČ: CAGE, EILISH, PALIKIR, ZAK	KRAJŠE URADNO PISMO	RUMENA KULTURNA RASTLINA FR. REKA, LOIRE					NAŠA MISS LETA 2019 (ŠPELA)	STATUA, SOHA ASPEKT	
TKIVO OB ZOBEH						SESTAVINA ČOKOLADE, KAKAO CUNJA			RAFAEL NADAL ITALIJAN. PEVEC CUTUGNO
OZZY OSBOURNE		PESNICA HARTMAN LAJANJE, LAJEŽ					ŠVEDSKO ZIMSKO ŠPORTNO SREDIŠČE	NAJLAŽJA KOVINA (LI) KRAJ NAD VIPAVO	
GLAVNO MESTO MIKRO- NEZUJE						ZAŠTRU- PITEV S KISLIMI SNOVMI OLEG VIDOV			
AZIJSKA DRŽAVA, PERZUJA				OBJAVA SPOROČILA, RAZGLA- SITEV					
ČRN PRAH V DIMNIKU				ČEŠKI POLITIK IN PISATELJ (VACLAV)				POPOLNA, GLOBOKA NEZAVEST	

Križanka je nastala v okviru projekta Oktober – mesec požarne varnosti, v katerem sodelujejo Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, Gasilska zveza Slovenije, Združenje slovenskih poklicnih gasilcev ter Slovensko združenje za požarno varstvo. Fotografija: generirana z UI.

Rešitev gesla vpišite v kupon in ga do 30. oktobra 2026 pošljite na naslov **SZPV, Dimičeva ulica 13, 1000 Ljubljana** ali podatke s kupona pošljite na elektronski naslov **info@szpv.si**.

Izžrebani bodo prejeli simbolično nagrado.

KUPON

Geslo: _____

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Kraj in poštna številka: _____

Glasiło/objava: _____

S pošiljanjem tega kupona se strinjam z obdelavo svojih osebnih podatkov za pošiljanje nagrade, če bom izžreban.

9. NOVO MESTO 1/2 MARATON

14. 11. in 15. 11. 2026

ZELENI MARATON OB KRKI

SOBOTA, 14. NOVEMBER

- AVIN TEK MALČKOV S STARŠI
- AVINI ŠOLSKI TEKI
- CANICROSS

NEDELJA, 15. NOVEMBER

- 21 KM
- 10 KM
- 5 KM
- MARATONSKI POHOD 25 KM
- POLMARATONSKI POHOD 15 KM

WWW.NOVOMESTO21.SI